

ŽELEZAR

TEDNIK — GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 3. APRILA 1975

ŠTEVILKA: 13. LETO: XVII

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

POSVETOVANJE NA CK ZKJ O RAZVOJU ČRNE METALURGIJE DO LETA 1985

TRDNA TLA POD NOGAMI SO OBCUTEK VARNOSTI

Predsedstvo CK ZKJ je ugotovilo, da ne razpolagamo z realnimi in s celotno izgradnjo našega samoupravnega socializma usklajenimi koncepti razvoja posameznih, zlasti posebno pomembnih gospodarskih dejavnosti. Za pristop k razreševanju tega problema bo izvršni komitee predsedstva CK ZKJ organiziral več posvetovanj po posameznih panogah posebnega družbenega pomena. Prva je bila na vrsti črna metalurgija. Dne 27. marca se je v stavbi CK ZKJ v Beogradu zbralo okrog 100 odgovornih komunistov iz proizvodnje ter predelave jekla in drugih družbeno odgovornih delavcev, ki so obravnavali realnost razvoja jugoslovanskega železarstva do leta 1985. Na tem posvetovanju je s krajšim referatom sodeloval tudi delegat iz SR Slovenije Gregor Klančnik, generalni direktor Slovenskih železarn, ki ga v nadaljevanju v celoti objavljamo.

»Eno leto bo kmalu za nami, odkar smo se v ustavi jasno opredelili, da je načrtovanje važna komponenta samoupravne izgradnje socializma, pa vendar je družbeno načrtovanje še vedno v embrionalnem stanju. Ni

prav, da ob oblikovanju sistemske rešitve takoj ne pristopimo k načrtovanju razvoja, vsaj za družbo posebno pomembnih dejavnosti. Ob razvijanju družbenega načrtovanja v temeljnih organizacijah združ-

nega dela in temeljnih družbenopolitičnih skupnostih, se bo vendar enkrat treba opredeliti, kateri razvoj je dokončno možno sprejemati v okviru delovnih organizacij, krajevnih in občinskih skupnostih, kaj je treba koordinirati na ravni širših regij in republik in katere dejavnosti morajo v družbenem načrtovanju segati do federacije.

Poleg tega, da vsaka regija na primer ne more imeti lastne proizvodnje surovega jekla, je jasno tudi, da črna metalurgija ni samo sebi namen in da je njena proizvodnja in njen razvoj ozko vezan z ustvarjanjem infrastrukturnih ter energetskih virov in s sočasnim razvojem predelave jekla. Načrtovanje proizvodnje jekla je torej pogojeno z družbenim in samoupravnim dogovarjanjem za skladen razvoj oskrbovanja proizvodnje in porabe jekla.

Ker širša družbena skupnost ni pravočasno določila osnovne globalne orientacije razvoja posameznih najvažnejših panog, načrtujejo, projektirajo in pričenjajo investirati delovne organizacije, republike, regije ter celo občine same, ločeno druga od druge. Pri usklajevanju načrtov pa se pokaže, da je vsota načrtov nerealna, da so zmogljivosti podvojene in predvidene investicije presega naše možnosti, načrtovani obseg proizvodnje pa presega naše potrebe brez posebnih možnosti za izvoz. S tem se vsi večinoma stri-

(Nadaljevanje na 2. str.)

DOGOVOR O POLITIKI STANARIN ZA LETO 1975

Zveza stanovanjskih skupnosti Slovenije in skupnost slovenskih občin sta skupaj pripravila predlog družbenega dogovora o politiki stanarin v letu 1975, ki temelji na določilu 6. člena medrepubliškega dogovora o izvajanju politike cen v letu 1975. Družbeni dogovor so v ponedeljek, 31. marca, potrdili vsi trije zbori občinske skupščine Jesenice z veljavnostjo od 1. maja dalje. Da bi bili delavci kar najbolj celovito obveščeni, posredujemo naslednjo informacijo z nekaterimi primerjavami in izračuni.

Dogovor predvideva, da se povečanje stanarin uveljavi s 1. 4. 1975. Skladno z 10. členom zakona o stanarinah (Ur. l. SRS št. 50/72) skrbijo za usklajevanje osnov in meril pri določanju stanarin občine z medsebojnim dogovarjanjem, samoupravna stanovanjska skupnost v občini pa je glede na določilo 6. alineje 8. člena zakona o samoupravni stanovanjski skupnosti dolžna pripraviti osnove za politiko stanarin. Ker je del strokovnih opravil izvedla že zveza stanovanjskih skupnosti SRS, je stanovanjska skupnost v občini dolžna opraviti še preostale naloge, zlasti glede neposredne uveljavitve novega sistema stanarin.

Sredstva, ki bodo pridobljena s povečanjem stanarin za stanovanja v družbeni lastnini ne bodo uporabljena za amortizacijska sredstva stanovanjskih hiš in stanovanj, temveč izključno za potrebe investicijskega in tekočega vzdrževanja, skupnih stroškov hiše oziroma stanovanja in stroške upravljanja. Vse to naj bi pogojevalo uspešnejše vzdrževanje obstoječega stanovanjskega fonda. Da je vlaganje s povečanjem stanarin zbranih sredstev za omenjene potrebe več kot nujno, naj omenimo, da imamo v občini za l. 1974 pri sredstvih investicijskega vzdrževanja negativni saldo za 808.030 din, pri sredstvih tekočega vzdrževanja pa znaša negativni saldo 204.846 din, ali skupaj 1.038.268 din.

Predlog dogovora o politiki stanarin določa, da je osnova za določitev stanarin v letu 1975 vrednost stan-

(Nadaljevanje na 6. str.)

PRIPRAVE ZA IZDELAVO SREDNJEROČNEGA PLANA 1976-1980

Pomen planiranja mora v našem družbenoekonomskem sistemu postati sestavni del samoupravnega odločanja v vseh sredinah družbenega in gospodarskega življenja. Zato je izdelava in sprejetje srednjeročnega plana 1976-1980 ena od najvažnejših nalog naše občine v letošnjem letu.

V letu 1975 bodo vsi temeljni nosilci planiranja, delavci v TOZD in samoupravnih interesnih skupnostih ter delovni ljudje v krajevnih skupnostih izdelovali in sprejemali svoje družbene plane za obdobje 1976-1980. V procesu uveljavljanja družbenega planiranja dobiva občina kot temeljna družbenopolitična skupnost pomembno mesto in vlogo v sistemu samoupravnega planiranja. V njej delavci in delovni ljudje uresničujejo ter zagotavljajo pogoje za svoje življenje in delo ter usmerjajo družbeni razvoj, usklajujejo svoje interese in zadovoljujejo druge skupne potrebe. Pri tem usklajujejo cilje razvoja, z neposrednim povezovanjem in združevanjem ter s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovar-

janjem. Tako zagotavljajo celovito obravnavanje in reševanje gospodarskih, socialnih in prostorskih

(Nadaljevanje na 3. str.)

AKTUALNA VPRAŠANJA ZAPOSLENE ŽENE IN NALOGA SINDIKATOV

Na sedemnajsti seji zveznega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva, so obravnavali nekatera aktualna vprašanja položaja zaposlene žene v industriji in rudarstvu. Uvodni referat po tem vprašanju je imel Blažo Kamčevski, ki je opozoril na številne probleme v industriji, kjer so pretežno zaposlene žene — tekstilna industrija, industrija usnja in obutve, kemična industrija, grafična industrija in elektroindustrija. Iz zaključkov, ki so bili na tej seji sprejeti, ki zavzamejo sindikate, da spodbudijo široko akcijo pri reševanju odprtih vprašanj zaposlene žene, predvsem matere, povzemamo nekaj misli, ki imajo splošen značaj in nekatere, ki so pomembne tudi za našo delovno organizacijo.

Pri tem je seveda potrebno poudariti, da je sindikat delavcev industrije in rudarstva SR Slovenije že utrdil program, po katerem se mora nočno delo žena in mladine v Sloveniji ukiniti postopno do konca leta 1976, kar pa ne velja za ostale republike in pokrajine. To pomeni, kar poudarjajo tudi omenjeni zaključki, da načrti za ukinjanje nočnega dela žensk, v kolikor se niso izdelani, morajo postati sestavni del proizvodnih planov, planov rekonstrukcije in modernizacije tehnoloških postopkov v organizacijah družbenega dela. Medtem, ko je v zaključkih poudarjeno, da se mora nočno delo mater z otroki do treh let starosti ukiniti takoj v vseh organizacijah združenega dela, v kolikor to še ni narejeno.

Druga naloga, ki jo vsebujejo obravnavani zaključki je, podaljšanje dopusta, kar imamo v SR Sloveniji tudi že urejeno. Vprašanje,

ki ima širši družbeni pomen, pa je izredno velika delovna odsotnost žensk v industriji, kjer so pretežno zaposlene ženske, zaradi nosečnosti oziroma poroda, nege obolelih otrok in podobno. V petih uvodoma navedenih industrijah, med dvajsetimi, kolikor jih zajema sindikat delavcev industrije in rudarstva, so udeležene ženske v skupnem bolovanju s 66,6 odstotka. Zaradi omenjenih vzrokov odsotnosti je bilo na primer v letu 1973 poprečno izgubljenih pet delovnih dni na zavarovanca v teh industrijah, medtem, ko so bili v rudarstvu in gozdarstvu poprečno izgubljeni le trije delovni dnevi na zaposlenega. V skupni masi neustvarjenega dohodka zaradi teh bolovanj, so te gospodarske veje udeležene s 63,9 odstotka.

To, da velik del stroškov materinstva oziroma biološke reprodukcije družbe nosijo delovne organiza-

cije v katerih je zaposlen večji del delavk, zahteva nekatere sistemske spremembe.

Zaključki opozarjajo na spremembe v sistemu obdavčenja, v sistemu zdravstvene zaščite, na področju pokojninsko invalidskega zavarovanja in drugo. Sindikati bodo morali spodbuditi akcijo, da se ti stroški pokriva s širšo družbeno solidarnostjo in pri tem izhajajo iz stališča, da je dviganje novih generacij stvar celotne družbe. S tem bi se tudi ustvaril enakopravni položaj s tistimi delovnimi organizacijami v katerih dela manjše število žensk. Z ukrepi in merami, ki bi bili v tem smislu sprejeti, bi bilo potrebno zajeti vse delovne organizacije v katerih je odstotek zaposlenih žensk večji od odstotka zaposlenih žensk v industriji in rudarstvu Jugoslavije.

V zaključkih je tudi poudarjeno, da sindikati morajo spodbuditi širšo družbeno akcijo za izgradnjo otroških vrtcev, da olajšajo položaj zaposlenih staršev.

Ker je odsotnost žensk zaradi materinskih dolžnosti dolgotrajna in da se izboljša materialni položaj matere, morajo vse organizacije in organi sindikata začeti široko akcijo, da se spremenijo obstoječi predpisi o načinu obračuna nadomestil osebnega dohodka. V večini primerov je se-

(dalje na tretji strani)

MAREC ŽE TRETJI USPEŠNI MESEC

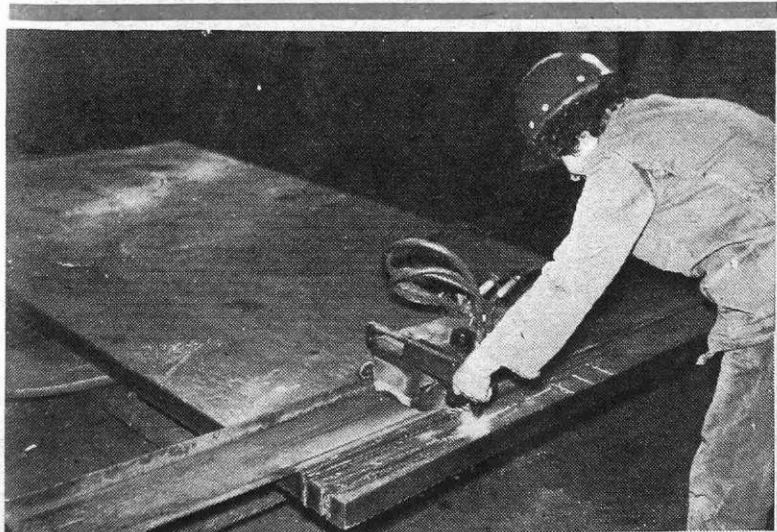
Po grobih ocenah, ki smo jih tik pred zaključkom redakcije dobili na sektorju za ekonomiko — oddelku za ekonomske analize in planiranje, smo v Železarni kot celoti tudi v marcu presegli plan skupne proizvodnje za okrog štiri odstotke. Pri tem je zanimivo, da so mesečni plan skupne proizvodnje presegle vse tri proizvodne temeljne organizacije združenega dela in kar je še posebno zanimivo, da razen enega obrata — valjarna žice — tudi vsi obrati. Po posameznih temeljnih organizacijah so ocene o doseženi skupni proizvodnji naslednje:

TOZD TALILNICE je tudi v mesecu marcu presegla plan skupne proizvodnje za okrog štiri odstotke, to je nekoliko manj kot v predhodnem mesecu, vsekakor pa bodo za nekaj odstotkov presegli tudi trimesečni plan. Na plavžu so sodelavci presegli mesečne planske obveznosti za okrog tri odstotke, za toliko približno bodo presegli tudi trimesečni plan. V SM jeklarni so mesečni plan presegli za približno enak odstotek kot na plavžu in so sodelavci z dobrim delom v februarju in marcu nadoknadili nizko proizvodnjo doseženo v januarju zaradi pomanjkanja surovin, tako da bodo tudi rahlo presegli trimesečne planske obveznosti. Sodelavci v elektro jeklarni so v preteklem mesecu za okrog pet odstotkov presegli plan, trimesečne obveze pa bodo presegli za okrog sedem odstotkov. V livarni so sodelavci presegli planske obveze za marec okrog šest odstotkov, trimesečne pa bodo približno za okrog pet odstotkov. V šamotarni bodo po oceni v marcu za okrog dva odstotka preko plana, v prvem tromesečju pa za okrog tri odstotke.

Sodelavci v TOZD VALJARNE so mesečne planske obveznosti presegli za nekaj desetink odstotka, medtem, ko bodo prvo tromesečje zaključili s presežkom plana skupne proizvodnje za okrog tri odstotke. V valjarni bluming so v marcu za okrog odstotek presegli plan skupne proizvodnje, trimesečne planske obveznosti pa bodo presegli za okrog tri odstotke. V valjarni štekel bodo skupaj s termično predelavo v marcu za okrog štiri odstotke presegli plan skupne proizvodnje, trimesečne obveze po oceni pa za okrog osem odstotkov. V valjarni žice so v preteklem mesecu okrog šest odstotkov zaostali za planom skupne proizvodnje, zaradi znatnega preseganja planskih obveznosti v januarju in februarju pa bodi trimesečne planske obveze v skupni proizvodnji presegli za okrog tri odstotke. V valjarni profilov so v marcu za okrog dva odstotka presegli planske obveze, njihov trimesečni presežek v skupni proizvodnji pa bo okrog osem odstotkov. V valjarni debele pločevine so v marcu plan skupne proizvodnje dosegli in bodo kljub slabšim rezultatom v februarju za okrog štiri odstotke presegli trimesečne planske obveznosti v skupni proizvodnji.

V TOZD HLADNA PREDELAVA so sodelavci po oceni skupno proizvodnjo presegli v odnosu na plan za okrog sedem odstotkov, trimesečne planske obveznosti v skupni proizvodnji pa bodo okrog pet odstotkov nad načrtovanimi. V preteklem mesecu so v vseh obratih prvič v tem letu dosegli oziroma celo presegli mesečne planske obveznosti. V hladni valjarni bo znašal presežek za okrog šest odstotkov ali v prvih treh mesecih skupaj okrog deset odstotkov. Za sedem odstotkov so v preteklem mesecu presegli planske obveznosti tudi v žičarni, po oceni pa bo skupni presežek plana skupne proizvodnje za prve tri mesece okrog deset odstotkov, čeprav so bili v januarju za 3,5 odstotka pod planom. V profilarni so v marcu dosegli za okrog 14 odstotkov višjo proizvodnjo od planirane, njihov trimesečni planski presežek pa bo po oceni za okrog 14 odstotkov. Tudi v marcu so v podbojarni za okrog 17 odstotkov preko planskih obveznosti, tako da se bodo kljub izredno slabim rezultatom v januarju, zelo približali trimesečnim planskim obveznostim v skupni proizvodnji. V jeklovleku so v marcu za okrog deset odstotkov presegli plan skupne proizvodnje in bo njihov trimesečni presežek planskih obveznosti znašal okrog sedem odstotkov. Čeprav so plan skupne proizvodnje v elektrodnom obratu za pretekli mesec dosegli, bodo za okrog štiri odstotke zaostali za trimesečnim planom. V željniarni so v preteklem mesecu za okrog pet odstotkov presegli planske obveznosti in se tako verjetno približali uresnitvi trimesečne planske obveznosti v skupni proizvodnji.

Poudarjamo, da so prikazani rezultati še nepopolni in predvsem v pogledu trimesečnih rezultatov ocene. Natančne rezultate dosežene v marcu in prvem tromesečju s komentarji direktorjev proizvodnih temeljnih organizacij združenega dela, bomo objavili v prihodnji številki.

Sodelavka v adjustaži debele pločevine

TRDNA TLA POD NOGAMI SO OBCUTEK VARNOSTI

Ko se takole človek razgleduje med ljudmi, sodelavci in soobčani, mora priznati, koliko različne malomeščanske navlake se je nabralo v naših odnosih. Hote ali ne hote se vpraša, kaj smo počeli ves ta čas v pogledu uveljavljanja in razvijanja socialističnih moralnih vrednot, ki jih je zgodovina našega naprednega delavskega in revolucionarnega boja in povojne obnove in graditve domovine razvila in uveljavila. Zakaj ne spoštujemo, negujemo in razvijamo moralnih vrednot, ki so nastajale z razvojem našega samoupravnega socializma z materialnim razvojem družbe. Napak pa bi seveda ravnali, če bi vse različne oblike naših medsebojnih odnosov, ki so tuje socialističnemu humanizmu, preprosto označili kot malomeščanske, ker gre mnogokrat tudi za pomankerje kultiviranosti in izobraženosti ter iz tega izvira-jočih nehumanit in nesocialističnih odnosov. Nema lokrat pa so vzroki tudi v podedovanih normah obnašanja in medsebojnih odnosov, ki izhajajo iz preteklosti.

Poglejmo nekaj takih primerov in poskušajmo poleg zapisanega mnenja tudi sami izluščiti pravičen odgovor. Vzemimo kot prvi primer spoštovanje vsakega koristnega dela v skladu z načelom, da je delo častno in osnova, temelj družbenega in osebnega položaja človeka. Ali ni pri tem prisotnega še ogromno primitivnega, površnega ekonomskega materializma, najsibo v naši zavesti ali podzavesti. Mnogi vidijo le sebe in svoje lastno delo, ki ga poskušajo povečevati na vse načine, medtem, ko ne vidijo ali vsaj ne spoštujejo delo svojega sodelavca, morda na nižjem delovnem položaju, ki pa je ravno tako koristno in zato mora biti tudi spoštovano, ker prispeva svoj delež pri doseganju skupne naloge in ciljev pa najsibo delovne skupine ali obrata ali temeljne organizacije združenega dela ali železarne kot celote ali širše družbe. Ali je naše osnovno merilo pri presojanju človeka, njegovega osebnega in družbenega položaja njegovo delo, ali njegova funkcija ali njegov materialni položaj v družbi, ki ni vedno pogojen z rezultati dela, ali naš popolnoma subjektivni odnos, ki se nemalokrat povezuje s pojavom simpatije ali antipatije?

Ze med obema vojnama se je v naprednem delavskem gibanju uveljavilo in tudi spoštovalo geslo DELU ČAST IN OBLAST. Danes je to uzakonjeno z našo novo ustavo. Toda ali nam res pomeni ustvarjalno delo v širokem smislu besede, od najnižjega do najvišjega delovnega mesta, kot največja vrednota in moralna obveza človeka v samoupravnem socializmu, delo, ki v človeku razvija vse tisto kar je v njem najboljše in najbolj človeškega se prikrita. Delo, ki edino omogoča človeku bogatejšo materialno in duhovno življenje, ki pomaga človeku, da obvlada prirodu, stvarnost izven sebe in da ustvarja svet po svoji podobi. Da v njem človek razvija svoje najboljše strani in možnosti, svoje duhovne in telesne sile, značajnostne lastnosti. Delo, ki je najtrdnjša in najlepša družbena vez med vsemi ljudmi.

NAŠI ODNOSI V VSAKDNJEM ŽIVLJENJU IN SOCIALISTIČNE MORALNE VREDNOTE

Najbrž se tako vrednotenje in spoštovanje vsakega koristnega dela, od cestnega delavca do atomskega strokovnjaka ne da doseči amo z besedami. Pri tem je pomembno javno in družbenomoralno priznanje za delo, ustvarjalnost, kot tudi za družbeno delovanje na različnih področjih, kakor tudi in to primarno, pravična človekova udeležba pri delitvi rezultatov združenega dela na podlagi dela, znanja in sposobnosti. Ravno pri teh socialističnih moralnih vrednotah pa nemalokrat nastopijo tiste značilne človeške slabosti - egoizem, nevoščljivost, simpatija in antipatija in podobno. Kako zelo smo velikokrat radodarni pri kritikah, ki v objektivnih okvirih in kulturnem dialogu tudi pospešujejo ustvarjalnost, kako pa smo zelo ozki, sebični ali morda nedinamični pri pohvalah, tudi če gre za le nekaj besed. Še bolj pa smo aktivni pri nekih pavšalnih ocenah ali mnenjih, ki so nemalokrat zelo subjektivne.

Pri tem imajo vsekakor tudi zelo pomemben delež sredstva javnega obveščanja. Tako v preteklosti, pa tudi danes niso redki primeri popularizacije raznih športnih, filmskih in drugih »zvezd«, ki si nemalekkrat na zelo lahek način služijo visoke denarje. Cele strani so bile napisane o raznih intimnih aferah in tragedijah, ure in ure smo gledali na ekranih malomeščanske melodrame, medtem ko delu in tistemu, ki ga ustvarja ni bilo posvečene ustrezne pozornosti. Razmerja se sicer spreminjajo, toda odnos se ne da spremeniti čez noč.

V okvir vseh teh vprašanih nedvomno sodijo tudi tovariški odnosi pri delu in medsebojno zaupanje in sodelovanje. Ali lahko imenujemo za tovariške odnose to, če v neki skupini tretjina delavcev dela, ostali pa se delu izmikajo, ali to da se delavec trudi s prenosom nekega težega predmeta, drugi pa ga brez dela nemo opazuje ali sploh ne zaznava. Pa vendar so razviti tovariški odnosi pogoj, da neka delovna skupina ali temeljna organizacija združenega dela ali železarna kot celota dosega svoje zastavljene cilje. Ravno narodnosvobodilna borba nam je dala neizbrpen učbenik tovarištva. V takem neenakem boju - okupatorjem, bi brez resničnega tovarištva ne osvobodili domovine n ne izvajali socialistične revolucije. Brez tovarištva ne bi bilo moč premagovati nečloveških naporov in premagovan, ki jih je zahvala narodnosvobodilna borba. Brez tovarištva ne bi mogli premagovati niti krutosti okupacije med civilnim prebivalstvom, ki si je med seboj pomagalo, niti ne bi mogli obnoviti in zgraditi porušene domovine. Tovarištvo je tudi daniel pojem uspeha, ki je bilo nemalokrat izkazano tudi v naši železarni v prizadevanjih za doseganje planskih nalog in družbenih obveznostih. Poudarjamo ga predvsem zato, ker to vrednoto moramo gojiti tako v delovnih skupinah kot v temeljnih organizacijah združenega dela kot v železarni kot celoti. To je pogoj za loseganje nalog, ki smo si jih zastavili in pogoj medsebojnega zaupanja in sodelovanja. Iz tega pa izvira boljše delovni uspehi in boljše materialni položaj družbe kot celote kot vsakega posameznika.

Če bodo taki, tovariški odnosi vzpostavljeni v vseh enotah in na vseh nivojih, potem bodo prišle do izraza tudi druge vrednote, ki pojojujejo naše kontinuirane uspehe in razvoj, to je prenašanje znanja in delovnih izkušenj na nove in mlajše sodelavce ter medsebojna pomoč. Še so med nami posamezniki, ki pravijo »tako kot sem se jaz brez pomoči prebajal pa naj se drugi«. Toda najbrž je tem posameznikom potrebno povedati, da je v njihovem znanju in delovnih izkušnjah tudi minulo delo, da je naš končni uspeh odvisen od nas vseh in da kolikor bolj bodo svoje znanje in delovne izkušnje prenašali na nove, mlajše delavce in jim nudili pomoč, manjša bo njihova lastna obremenjenost in večji bo naš skupni uspeh, od katerega je tudi on odvisen. Zopet seveda, pa vendar bodo večjih uspehov, da posameznikom pokazemo in dokažemo kakšen pomen imajo vse te vrednote ne samo za večji delovni uspeh, temveč za celoten razvoj naše družbe, za našo neodvisnost in mirno izgradnjo samoupravnega socializma.

Mnogo primerov v naši bližnji in daljni preteklosti imamo, ko je lelovni kolektiv železarne pa tudi drugi delovni ljudje Slovenije in Jugoslavije dokazali solidarnost in pripravljenost za sodelovanje in pomoč pri urejanju skupnih družbenih vprašanj. Tega pa večkrat pogrešamo v ožjih družbenih skupnostih, ki se bolj raztezajo na območje našega življenja. Znotraj tovarne je solidarnost in pomoč dovolj prisotna vsak dan, toda te velikokrat pogrešamo že v ožjih stovanjskih skupnostih kot tudi v krajevnih in širši občinski skupnosti, ter predvsem v medosebnih odnosih.

Uveljavljanje in razvijanje teh in drugih socialističnih vrednot med ljudmi ni mogoče zgolj z besedami ali z enkratno politično akcijo, temveč v stalnih dnevni prizadevanjih vseh subjektivnih sil, vseh naprednih delovnih ljudi s svojim delom in z gledom. Z doslednim uveljavljanjem socialističnih vrednot uresničujemo zgodovinski interes delavskega razreda o brezrazredni, svobodni družbi. Zato to niso le besede, temveč naloga in dolžnost vseh, tako družbenopolitičnih organizacij, kakor samoupravnih organov, kakor vseh posameznikov, ki jim je družba zaupala kakršne koli vodstvene in vodilne dolžnosti, še posebno pa vseh komunistov, da z lastnim zgleodom in delom ter neuhelno borbo uveljavljajo te in druge socialistične vrednote.

(nadaljevanje s 1. strani)

njamo, nihče pa noče ali ne more odstopati od svojih načrtov, ker bi to na terenu povzročilo težke probleme, tudi politične. Ker tudi nobena republika noče ali ne more odstopati od svojih načrtov, ki se večkrat že realizirajo, nastopajo medrepubliške napetosti političnega značaja. Skoraj neverjetno je, kako in s kakšnim nedodelanim sistemom planiranja in dogovarjanja čisto gospodarska vprašanja pretvarjamo v politične probleme, ki kvarijo medpanoše ter medrepubliške odnose bratstva in enotnosti.

Razen tega pa nam neusklajeni načrti povzročajo veliko materialno škodo. V črni metalurgiji imamo zaradi tega poleg prenizke proizvodnje, ki zaostaja za našimi potrebami, velike neizrabljene kapacitete, kar pri izredno kapitalno intenzivni panogi pomeni omtvichenje velikih družbenih sredstev. Če ne bomo čimprej določili obvezne okvire za razvoj črne metalurgije, bodo posamezne železarne in republike gradile in naročale opremo po svojih načrtih, kar bo imelo za posledico še večjo materialno škodo. Obenem pa se bo zaradi nedokončanih in neaktiviranih objektov poslabšala politična situacija na posameznih območjih.

Vsem nam je jasno, da je črna metalurgija temeljna dejavnost, od katere je odvisen skoraj celotni gospodarski razvoj, da je kapitalno izredno intenzivna in da je zato rentabilnost njene izgradnje in proizvodnje vezana na čim širši tržni prostor. Pa vendar naša samoupravna družba še ni zbrala moči, da bi pristopila h gospodarsko utemeljeni izdelavi optimalnega globalnega koncepta razvoja železarstva SFR Jugoslavije. To, kar je preprostim ljudem samo od sebe razumljivo, v nadgradnji postane problem.

Podobno kot pri nacionalnem vprašanju, ki ga med širokimi množicami ni, ker nastaja ter se reproducira v družbenopolitičnih vrhovih, se tudi pri gospodarskem razvoju lokalne in regijske vodstvene strukture izogibajo usklajevanju in optimizaciji razvoja in uporno vztrajajo na svojih ambicijah. To je na žalost prisotno tudi v črni metalurgiji, za razvoj katere je celo vsa Jugoslavija preozek gospodarski prostor.

Člani zveze komunistov ne bomo izvršili svoje naloge, če se bomo oportunistično, kot mačka okrog vrele kaše in v strahu pred regionalnimi in republičkimi družbeno ekonomskimi strukturami izogibali pristopu k izdelavi realnega koncepta razvoja jugoslovanske črne metalurgije. Iz gradiva, ki nam ga je posredovala posebna delovna grupa, se jasno vidi, da je do leta 1985 ena realna rast porabe jekla, drugo pa republiške zasnovne in načrti o izgradnji jugoslovanske črne metalurgije. Zanimivo pri tem je, da prognozi porabe jekla tako za potrebe kovinske in elektro industrije, gradbeništva in prometa ni velikega razhajanja.

Večina nas je mišljenja, da je na podlagi sedanjega stanja in stopnje povečevanja porabe do leta 1985 v Jugoslaviji možno realno računati na porabo največ okrog 6 milijonov ton valjanih in drugih jeklarskih izdelkov, kar bi pomenilo okrog 8 milijonov ton surovega jekla. Kljub vsemu temu pa ne pristopimo resno h konceptu takega optimalnega povečevanja jugoslovanske proizvodnje jekla, ki bi bil pogojen z realno predvideno rastjo porabe.

V tem je razlog, da je razvoj črne metalurgije treba postaviti v realni okvir. Proizvodnja jekla je namenjena finalnim izdelkom, njen izvoz pa za dosego večje specializacije in z blagovno menjavo kompletiranega asortimenta. Uskladitev proizvodnje s porabo jekla je torej prva naloga družbenega dogovarjanja in načrtovanja.

Leta 1974 je poraba jekla v SFRJ znašala okrog tri milijone ton valjanih in drugih jeklenih izdelkov. Preračunano na surovo jeklo to pomeni okrog 3,5 milijona ton. S sedem odstotno stopnjo letne rasti porabe bi ta leta 1985 znašala 7,5 milijona ton surovega jekla. Iz gradiva delovne grupe se vidi, da zbir zasnov in načrtov o izgradnji črne metalurgije v posameznih republikah za leto 1985 pomeni proizvodne zmogljivosti 17,3 milijona ton surovega jekla.

Še večje kot v količini surovega jekla je nerealnost teh ambicij v predvideni strukturi valjanih izdelkov.

Tudi s predpostavko, da je kljub sedanjemu zaostajanju s pospešeno rastjo porabe še vedno mogoče doseči ambicije »Osnove za politiko dolgoročnega razvoja črne metalurgije do leta 1985«, ki za to leto predvideva porabo devet milijonov ton, individualni načrti delovnih organizacij in republik zahtevajo dvojni količino.

S predpostavko, da tudi čez deset let pri jeklu ne moremo biti avtarški in da bo zaradi specializacije

10 odstotkov domače proizvodnje treba izvoziti, za kompleksno pokrivanje porabe pa 20 odstotkov jekla uvoziti, bo leta 1985 potrebno največ 8 milijonov ton domače proizvodnje surovega jekla, medtem ko ga načrti predvidevajo 2,2-krat več.

Vedeti pa je treba, da načelo, sprejeto leta 1970, po katerem bi leta 1985 izvozili 10 odstotkov jekla, daje premajhen manevrski prostor za specializacijo, pogojeno z blagovno menjavo. Leta 1974 smo od proizvodnje 2.306.000 ton valjanih in drugih jeklenih izdelkov izvozili 578.430 ton, uvozili pa 1.243.057 ton tega jekla. To pomeni, da je od dosežene proizvodnje izvoz znašal 25 odstotkov, uvoz pa 42 odstotkov prodanega jekla. Pomembno pa je, da se Jugoslavija tudi pri oskrbovanju s surovinami navzven ne zapre in da z dolgoročnimi nakupi odpre možnost prodaje končnih izdelkov. K temu nas spodbuja naša politika gospodarskega sodelovanja z deželami v razvoju, kjer se odpirajo nove možnosti za tovrstno menjavo, ki v dosedanjih razvojnih načrtih črne metalurgije ni bila upoštevana.

Komunisti se moramo zavedati kritičnega položaja, v katerem je jugoslovansko gospodarstvo. Lanskoletni zunanjetrgovinski primanjkljaj je znašal okrog 3,7 milijarde dolarjev, v letošnjem letu pa je zaradi zaostajanja izvoza ta relativno še bolj porastel. Osnovni razlog takemu stanju je nekonkurenčnost jugoslovanske proizvodnje v vseh dejavnostih na zunanjih tržiščih, pa naj bo to na konvertibilnih ali klinriških območjih, v razvitih državah ali deželah v razvoju. Relativno nizka produktivnost dela, slabo izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti, premajhna kondicija in prevelika družbena bremena so razlog takega stanja, za katerega imamo premalo moči, da bi se iz njega izkopal. Načrtovanje razvoja črne metalurgije v realnih okvirih je zato naša neposredna naloga.

Odstopati bo treba od nezdravih ambicij, saj za povečanje proizvodnje jekla na 17 milijonov ton nimamo na razpolago niti potrebnih in zunanji finančni virov, niti take dinamike razvoja kompleksne infrastrukture od energetike do prometa, niti umskih in fizičnih potencialov za njegovo realizacijo, niti realne možnosti za gospodarno rast porabe količin izdelanega jekla.

Tudi želja, da bi leta 1985 v Jugoslaviji porabili jekla oziroma investi-

rali dvakrat več kot sedaj, bo težko dosegljiva. Zavedati se namreč moramo, da ni možno razvijati le ene dejavnosti in da dobro družbeno načrtovanje zahteva skladen razvoj. Tudi za porabo osem milijonov ton surovega jekla so potrebne velike investicijske naložbe v predelovalno sfero zlasti strojogradnjo, da bi ta bila kos konkurirati zunanji dobaviteljem doma in v inozemstvu.

Iz gradiva je razvidno, da posvetovanje najodgovornejših komunistov s področja proizvodnje in porabe črne metalurgije nima pretenzijske spremanje recepta za koncept realnega razvoja jugoslovanske črne metalurgije, posvetovanje pa bo ostalo brez učinka, če na tem najbolj delikatnem in gospodarsko nujnem problemu ne bomo dosegli nobenega rezultata. Prisotni komunisti na tem posvetovanju bi morali izvršnemu komiteju predsedstva CK ZKJ posredovati predlog, da od republik brezkompromisno zahteva uskladitev načrtov razvoja obsega in strukture črne metalurgije z možnostjo in z realno rastjo porabe jekla. Pri tem moramo vedeti, da je obseg obstoječih proizvodnih zmogljivosti in investiranja v teku tak, da poleg optimizacije obstoječih, do leta 1985 ne bo prostora za nove železarne. Komunisti se bomo znašli predvsem pred težko nalogo selekcije razpoložljivih načrtov. Sprejeti bi morali naslednja načela:

- da se v naslednjem desetletnem obdobju stopnja proizvodnje jekla povečuje hitreje od porabe in da se zmogljivosti proizvodnje povečajo največ na osem milijonov ton surovega jekla letno in zaradi racionalnosti investiranja pri tem prednostno upošteva optimizacija železarn. V to nas silijo omejena sredstva, realna rast porabe, obstoječe neusklajene zmogljivosti in investiranje v teku;

- da se izvoz jekla in povečevanje blagovne izmenjave z inozemstvom vključi kot sredstvo racionalnejše proizvodnje in kompletiranja asortimenta. Blagovna menjava, ki izboljšuje oskrbovanje domače porabe, mora biti sestavina poslovne politike črne metalurgije;

- da se tudi pri oskrbovanju s surovinami za proizvodnjo jekla ne omejujemo le na domače vire in na podlagi dolgoročnih aranžmajev blagovne menjave ter v interesu racionalne proizvodnje tudi uvoz energije in surovin;

- da se v konceptu razvoja zahteva obvezna uskladitev proizvodnje surovega jekla z zmogljivostmi predelave v valjarnah, kovačnicah in jeklolivarnah. Istočasno je treba strukturo valjanih in vlečenih izdelkov uskladiti z resničnimi potrebami domačega tržišča.

Delegati zveze komunistov SR Slovenije, kjer je velika jeklarska tradicija in močno razvita poraba jekla, smo prepričani, da bi uveljavitev tega pomenilo korak naprej k skladnejšemu razvoju jugoslovanskega gospodarstva. Zato predlagamo, da to stališče posvetovanje sprejme.

Nerealno bi bilo misliti, da bo prvo posvetovanje odgovornih komunistov koncept razvoja jugoslovanske črne metalurgije uskladilo in pripeljalo v ustvarljive okvire. Več nacionalna država je povezana s skrbnim reševanjem delikatnega usklajevanja interesov zlasti na področju bazične industrije.

Posvetovanje je potrilo, da leta 1985 ne moremo porabiti več kot osem milijonov ton jekla in da je v te dimenzije treba vgraditi tudi načrte povečanja proizvodnje jekla. Ugotovljeno je tudi, da je poleg domače surovine za racionalno proizvodnjo jekla vključiti tudi oskrbovanje z bogatimi rudami iz inozemstva. Združeno delo bo na realnost razvoja dalo najboljši odgovor.

Posvetovanje je pomenilo dober začetek in pokazalo smer za doseg realnega koncepta razvoja jugoslovanske črne metalurgije.

Železarski globus

ITALIJA

Italijanska železarna Accierie di Piombino, last italijanskih družb Italsider in Fiat, bo v letošnjem letu pričela z gradnjo novega plavža. Novi plavž bosta skupno gradili italijanska družba Italmipianti in francoska družba Delattre-Levivier. Premer talinika novega plavža bo deset metrov.

ITALIJA

V železarni Cornigliana iz Genove, ki pripada italijanski železarski družbi Italsider bodo instalirali novo napravo za kontinuirno vlivanje surovega jekla. Dobavila jo bo največja ameriška železarska družba United States Steel Co. To bo prva naprava, ki jo bo ta družba dobavila v Evropo in šele druga izven ZDA (prva v Braziliji). Ta naprava bo imela dve žili za vlivanje surovega jekla. Na njej bodo lahko vlivali slabe široke 185 mm in dolge od 850 do 1850 mm. Obenem bodo v tej železarni zgradili tudi dva 250-tonska kisikova konvertorja, ki bosta največja na svetu.

Na gradbišču hladne valjarne 25. marca

PRIPRAVE ZA IZDELAVO SREDNJEROČNEGA PLANA 1976 — 1980

(Nadaljevanje s 1. strani)

problemov razvoja. Pri tem bodo omogočili in zagotovili skladno snovanje planov na vseh ravneh v občini ter usklajevali svoje interese in potrebe z drugimi občinami in republiko. Planiranje na ravni občine ima torej naglašeno usklajevalno funkcijo in je s tega vidika še prav posebej zahtevno.

Delavci in delovni ljudje neposredno odločajo o svoji prihodnosti tako, da planirajo, uresničujejo, spremljajo in korigirajo svoje razvojne piane. Tako zasnovano samoupravno planiranje pa je mogoče doseči le, če bodo vsi nosilci izdelovali plan sočasno in ob permanentnem usklajevanju na bazi skupnih interesov ter na osnovi solidarnosti in vzajemnosti v združenem delu.

Če želimo, da ne bo prišlo do kabinetske izdelave občinskega plana in prek tega do etatičnega reševanja nekaterih razvojnih problemov, je nujno, da so že od vsega začetka vključene v izdelavo plana tudi družbenopolitične organizacije in krajevne skupnosti.

Srednjeročni plan 1976 — 1980 bo moral vsebovati naslednje dele:

— V prvem delu naj bi bilo nakazano stanje in pretekli družbeno-ekonomski razvoj občine.

— V drugem delu bo potrebno nakazati osnovna izhodišča in probleme razvoja s posebnim poudarkom na ciljnih bodočega razvoja in osnovnih splošnih usmeritvah.

— V tretjem delu naj bi plan obravnaval razvijanje materialnih, prostorskih in drugih pogojev za življenje in delo ter zadovoljevanje potreb občanov. V tem delu bo potrebno vključiti dogovarjanje na vseh ravneh planiranja.

— V četrtem delu bi bilo potrebno opredeliti sredstva, ki se formirajo v občini z osnovno strukturo delitve teh sredstev. Tu je potrebno vključiti samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje.

— V petem delu bo potrebno opredeliti smernice in okvire za ekonomske in druge ukrepe, ki jih zahteva izvrševanje razvojne politike — nakazane v družbenem planu občine, kot tudi obveznosti, ki izhajajo iz skupno dogovorjene politike razvoja, kot tudi dogovarjanja drugih ravneh.

Osnovne faze priprav srednjeročnega plana:

— Prva faza vsebuje organizacijske priprave, aktualizacijo konceptov razvoja v združenem delu, krajevnih skupnostih in interesnih skupnostih ter prvo opredelitev ciljev in prioritetenih nalog za samoupravno sporazumevanje.

— Druga faza vsebuje konfrontacijo in usklajevanje na različnih ravneh planiranja, dalje pripravo osnutkov samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov ter sprejetje planov združenega dela in interesnih skupnostih.

— Četrta faza vsebuje sprejem družbenih planov na vseh ravneh družbenopolitičnih skupnostih.

Dosedanje delo pri pripravah za izdelavo srednjeročnega plana 1976 — 1980

V naši občini je prva faza za izdelavo plana že stekla. V tej fazi bodo angažirani vsi nosilci planiranja na vseh ravneh. Prvenstveni namen te faze pa je opredelitev nujnih delovnih postopkov in odgovornih subjektov zanje. Sestavljen je odbor za izdelavo srednjeročnega plana, v katerega so vključene posamezne komisije. V tem odboru so zastopani delavci iz različnih OZD. Predsednik odbora je Rudi Rozman. Komisije so pa sledeče:

— komisija za razvoj gospodarstva (za industrijo, gradbeništvo in proizvodno obrt, za kmetijstvo in gozdarstvo, za promet in storitveno obrt, za trgovino, gostinstvo in turizem) predsednik komisije je Martin Šketa.

— komisija za razvoj negospodarske sfere (za stanovanjsko gospodarstvo, komunalno gospodarstvo in zaščito okolja in urbanizem) predsednik: Senčar P.

— komisija za samoupravne interesne skupnosti (za vzgojo, izobraževanje in kulturo, za kadre in delovno silo) predsednik: Janez Tušar.

— komisija za razvoj krajevnih skupnosti in proučevanje demografskega razvoja, predsednik: Valentin Črv.

Za vsebinsko in organizacijsko usmerjanje in spremljanje izdelave plana je ustanovljen koordinacijski odbor pri občinski konferenci SZDL. V njem so vključeni predstavniki družbenopolitičnih organizacij, občinske skupščine ter strokovnjaki s področja planiranja. Predsednik tega odbora je Karel Frančeskin. Ta odbor opravlja mobi-

lizacijsko in usklajevalno funkcijo v procesu družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja tekom priprav, in sprejemanje planov. Njegova naloga je tudi animirati vse odgovorne dejavnike za izdelavo planov v TOZD, SIS, KS in občini. Delo koordinacijskega odbora se ne preneha s sprejetjem družbenega plana, temveč se spremeni v funkcijo njegovega spremljanja. Pri tem je treba opozoriti, da ne gre za dve hierarhični telesi (koordinacijski odbor in odbor za sestavo plana), temveč močno med seboj dopolnjujoča se dejavnika.

Komisija za razvoj gospodarstva je sestavila posamezne ekonomske kazalce, katere bo zbral odsek za plan, analize in statistiko pri občinski skupščini Jesenice, nato pa se bodo obdelali v računskem centru Železarn. Kazalci so razporejeni po obdobjih od leta 1965 dalje do 1980. Iz sedanjega stanja, preteklega stanja in predvidevanj razvoja do 1980 se bo izdelal trend razvoja gospodarstva v občini. Največje težave pri svojem delu ima komisija, ker še velika večina OZD v naši občini ni izdelala ankete o minimalnih kazalcih razvoja, čeprav je bil rok do 15/3. Ti kazalci so tudi osnova zavoda SRS za planiranje za sestavo republiškega plana.

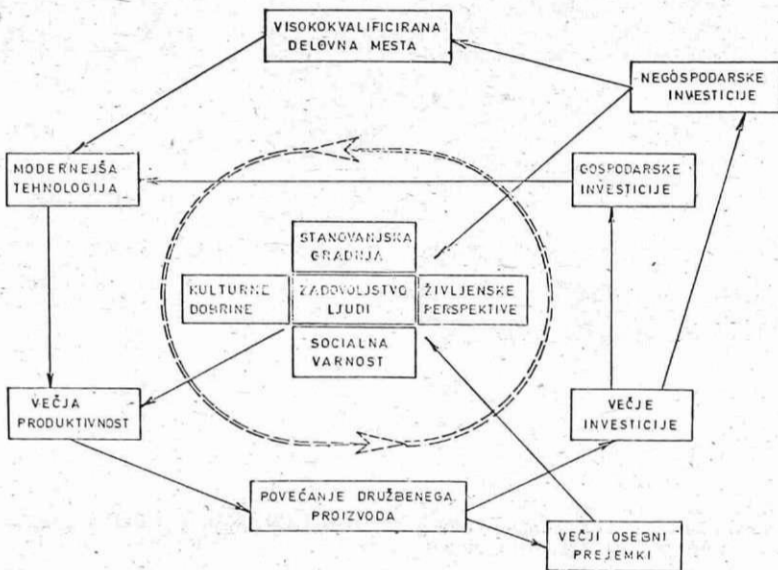
Komisija za razvoj krajevnih skupnosti je sestavila anketo, ki jo

mora koordinacijski odbor še potrditi, nato pa s predstavniki KS na seminarju obdelati. Dokončno obliko ankete pa bodo potem izpolnili v krajevnih skupnostih. V tej anketi so vprašanja predvsem iz področja urejanja naselij, pebivanja, komunalnih dejavnosti, otroškega in socialnega varstva, kulture, zaščite potrošnikov, varstva in izboljšanja človekovega okolja, ljudske obrambe, družbene samozaščite in na drugih področjih življenja in dela krajanov.

Komisija za samoupravne interesne skupnosti je prav tako sestavila anketo, ki zajema predvsem področje vzgoje in izobraževanja. Predpogoj za izpolnjevanje ankete je pa, da samoupravne skupnosti najprej sprejmejo svoje razvojne programe.

V ostalih komisijah pa tečejo pripravljala-dela za pristop k izdelavi srednjeročnega plana.

Zaradi doseganja delnega zamenjanja funkcije planiranja in neupoštevanja planskih usmeritev je v letošnjem letu naloga vseh nosilcev planiranja, da postane planiranje nujni del samoupravnega odločanja družbenega in gospodarskega življenja. Čim več bo dogovorjenih elementov, tem manj bo prognostičnosti v planih in naknadnih usklajevanjih. R. Košir

Okvirni pristop k planiranju družbene reprodukcije

AKTUALNA VPRAŠANJA ZAPOSLENE ŽENE IN NALOGA SINDIKATOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

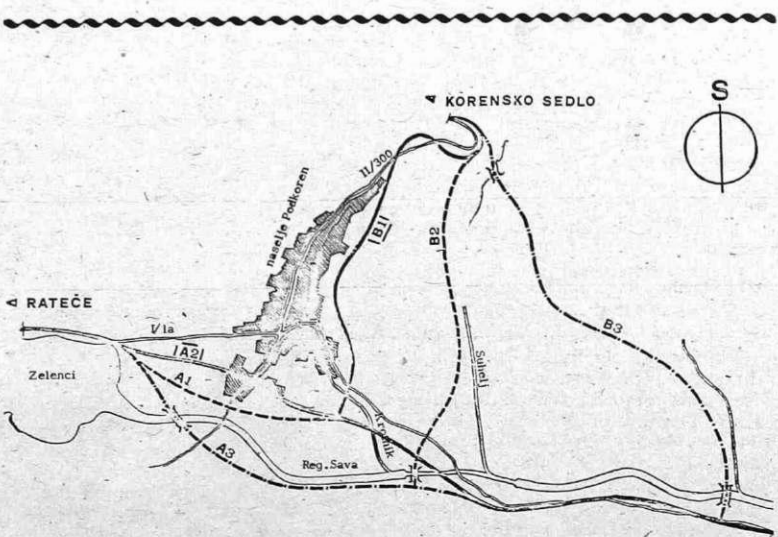
daj osnova za obračun nadomestila osebnega dohodka poprečne osebnega dohodka predhodnega leta, kar je zaradi velikega in hitrega naraščanja življenjskih stroškov in nominalnih osebnih dohodkov nesprijemljivo, ker je tak mehanizem preveč represiven.

V zaključkih je poudarjeno, da je biološka reprodukcija oziroma dviganje novih generacij, splošno družbeno potreba in bi zato vsaj stroški materinstva morali biti zagotovljeni s širšo družbeno solidarnostjo. Zaradi tega se morajo organizacije sindikata na vseh nivojih družbene strukture zavzemati, da bodo ti stroški v celoti obremenjevali sklade zdravstvenega zavarovanja. Za sedaj samo nadomestila za bolovanja zaradi nosečnosti in poroda in delno zaradi nege družinskega člana zagotavljajo skupnosti zdravstvenega

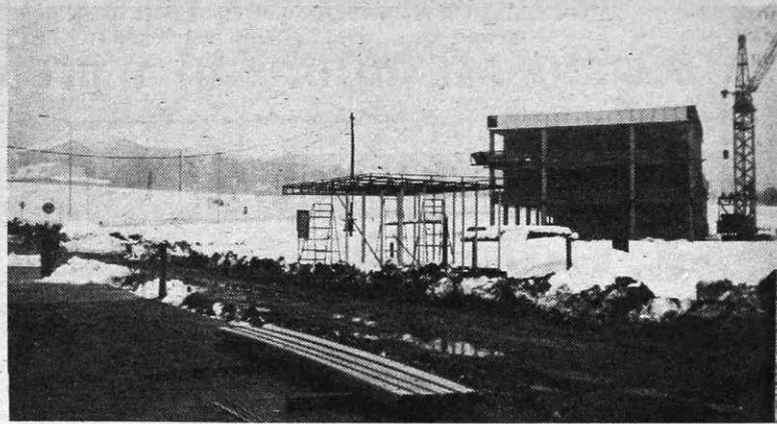
zavarovanja. Ta nadomestila bi bilo potrebno v celoti prenesti v breme zdravstvenega zavarovanja in to v višini poprečnega mesečnega dohodka za največ tri mesece nazaj.

Na seji so bile seveda poudarjene tudi nekatere druge naloge sindikatov, ki so vnešene tudi v zaključke kot je krepitev zdravstvene službe v delovnih organizacijah in občinah, izgradnja otroških vrtec in sploh celovitega sistema zaščite otroka, kakor tudi številna druga vprašanja iz področja delovnih in življenjskih pogojev delavke.

Letošnje leto je proglašeno za mednarodno leto žena in zato je potrebno, da se bolj poglobljeno lotevamo ocen kaj smo dosegli v pogledu izboljšanja položaja žensk tako v pogledu delovnih kot življenjskih pogojev in kaj moramo še narediti, da dosežemo popolno enakopravnost žene.

Na seji vseh treh zborov občinske skupščine Jesenice, so se v ponedeljek, 31. marca z upoštevanjem pripomb občanov in drugih objektivnih pogojev, odločili za rekonstrukcijo cest v Podkorenu po varianti A2 in B1

Ob valjarnah Bela gradijo novo vratarnico

OBVESTILA KOLEKTIVU — OBVESTILA

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 7. 4.	KOSELJ ANTON	ZUPAN MIRKO
TOREK — 8. 4.	SLIVNIK ALOJZ	DOLIČAR SAŠO
SREDA — 9. 4.	TUMA SLAVKO	PRAPROTNIK NIKO
ČETRTEK — 10. 4.	BAK DUŠAN	ZIDAR JOŽE
PETEK — 11. 4.	BURJA ANTON, ml.	LEBAR ALOJZ
SOBOTA — 12. 4.	KAVČIČ IVAN	BURJA ANTON, st.
NEDELJA — 13. 4.	SITAR ANTON	SVETINA BOGOMIR

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD-VET.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 7. do 12. aprila bodo delale naslednje ambulante:
Dopoldan: III. in IV. obratna ambulanta
Popoldan: I. in II. obratna ambulanta
V soboto, 12. aprila samo dopoldan I. obratna ambulanta.

V zobni ambulanti:
Dopoldan: I. zobna ambulanta
Popoldan: II. zobna ambulanta
V soboto, 12. aprila samo dopoldan I. zobna ambulanta.
Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

VABILO NA PREDAVANJE

Društvo inženirjev in tehnikov vas vabi na predavanje

ELEKTRO ENERGETIKA IN RACIONALNO IZKORIŠČANJE ELEKTRIČNE ENERGIJE,

ki bo v torek, 8. aprila, ob 18. uri v spodnjih prostorih restavracije Kazina. Organizator predavanja: Elektrotehniška sekcija, predavatelj Jože Kramar.

Vabi odbor DIT

STROKOVNA EKSKURZIJA UČITELJEV ŽIC

Železarski izobraževalni center Jesenice je za svoje redne in honorarne učitelje organiziral strokovno ekskurzijo na razstavo učil v Nürnberg in sicer 13., 14. in 15. marca 1975. Ekskurzije so se udeležili tudi nekateri člani odbora za kadre v železarni Jesenice.

Vsak udeleženec ekskurzije je imel nalogo, ogledati si predvsem tista učila, ki bi jih lahko s pridom uporabil pri svojem predmetu. Po razstavi je bilo treba napisati izčrpno poročilo. Zanimali so nas predvsem tisti učni pripomočki, ki bi jih lahko uporabili pri urejanju kabinetov za posamezne predmete.

Razstava učil je bila v devetih prostorih, razporejena po različnih panogah:

- tehnika poučevanja jezikov,
- knjige in programi,
- kartografija in administrativna oprema,
- učila za fiziko, kemijo in biologijo,
- tehniško risanje (pribor, oprema in risanje),
- strojni elementi in obdelovalni stroji,
- AV sredstva: projektorji, grafokopi, kamere, TV itd.,
- športna oprema za pouk telesne vzgoje,
- sredstva za poučevanje prometne vzgoje itd.

Večina učiteljev je bila prvič na taki razstavi. Spoznali smo, kakšno stopnjo je doseglo šolstvo v drugih evropskih državah in koliko nam še manjka, da bomo tudi pri nas imeli moderni pouk.

Za potrebe kabinetnega pouka bi bilo predvsem potrebno nabaviti projekcijske aparate, ker bi s tem odpravili odvečno risanje in pisanje na tablo. Uporabljali naj bi jih tudi za poučevanje splošnih predmetov

in ne samo strokovnih. Slikovni prikaz neke snovi je za učence dosti privlačnejši kot gole besede. Pri pouku bi lahko uporabljali tudi televizijo, ki je v zahodnih državah precej razširjeno sredstvo za poučevanje.

Ugotovili smo, da snovno naši učni načrti ne zaostajajo za nemškimi, da pa so tehnično precej pred nami. Zato bi bilo prav, da bi si ogledali tudi kakšno sodobno opremljeno srednjo šolo v Jugoslaviji, saj se zahodni sistem šolstva v marsičem razlikuje od našega. Vsega gotovo ni potrebno nabavljati v inozemstvu, saj se marsikaj dobi tudi pri nas.

Iz množice razstavljenih pripomočkov jih bomo zaradi pomanjkanja sredstev gotovo nabavili le malo. Pomembnejše je, da so učitelji spoznali, kako potrebno je spremeniti zastarele učne metode, kako zainteresirati učence za svoj predmet na najrazličnejše načine. Upamo, da zdaj ne bo več toliko težav in predhodkov, kadar bo treba glasovati za nabavo modernejšega učnega pripomočka.

Ekskurzija v Nürnberg je bila pomembna tudi zaradi kulturnih in zgodovinskih znamenitosti, ki smo si jih ogledali med vožnjo, kot napr.: olimpijska vās v Münchnu, gotške katedrale in srednjeveški grad v Nürnbergu, baročno mesto Salzburg itd.

Vrnili smo se strokovno in kulturno bogatejši, zato je ekskurzija v celoti dosegla svoj namen.

RR

Samoupravni organi v preteklem tednu

TOZD Talilnice

18. SEJA ODBORA ZA DOHODEK IN NAGRAJEVANJE

Predsednik odbora za dohodek in nagrajevanje v TOZD Talilnice Miloš Piščanec je 14. marca sklical 18. sejo odbora, na kateri so obravnavali osebni dohodek za mesec februar 1975, obravnavali vloge o podelitvi stimulacijskih dodatkov in sprejeli nekatere dodatke k sistemu nagrajevanja v obratih plavž, martinarna in elektro jeklarna.

Osebni dohodek za mesec februar je razložil Janez Faletič iz SEO, oddelka za nagrajevanje. Omenil je, da so nekateri faktorji kot so: povečanje obračunske postavke za 8 odstotkov, porast nadurnega dela in porast zaradi sobotnih dopustov, toliko vplivali na osebni dohodek, da je bil v poprečju za 0,65 odstotkov ali 22.00 dinarjev višji od januar-skega.

V TOZD Talilnice je bil osebni dohodek za februar v poprečju višji za 0,78 odstotkov ali 26.00 din.

Izstopa le obrat livarna, kjer je bil OD višji za 9,66 % ali 297.00 dinarjev, kar je posledica tri odstotne boljše stimulacije na operativni program in pa večjega števila pisana dopustov na proste sobote.

Korekcija na operativni program v plus ni bila izvedena v nobenem obratu Talilnic. Omeniti moramo obrat elektro jeklarno, kjer je bila korekcija izvedena v minus zaradi zelo dobrega dela tega obrata v februarju.

Odbor je v nadaljevanju potrdil prispele vloge o dodelitvi stimulacij-

skih dodatkov posameznim delavcem iz obrata livarna.

Oto Kelih iz SEO - oddelek za študij dela in časa, je obrazložil nekatere dodatke v sistemu nagrajevanja za obrat plavž, martinarno in elektro jeklarno. V sistem nagrajevanja v obratu plavž se vključijo tudi kriteriji v kvaliteti grodlja, na kar vpliva vsebnost žvepla v grodlju. V obratu martinarna in elektro jeklarna pa se vključijo v sistem šaržni čas. Osnova za obračun so doseženi šaržni časi v preteklem letu. Dodatki k sistemu nagrajevanja stopijo v veljavo na plavžu in elektro jeklarni z mesecem marcem, v obratu martinarna pa po tem, ko ga potrdijo samoupravne delovne skupine. Po treh mesecih obračuna z novimi dodatnimi faktorji bo oddelek za študij dela in časa pripravil ustrezno analizo.

Člani odbora so se z novimi predlogi strinjali in jih potrdili z utemeljitvami, ki so jih predhodno podali posamezni obratovodje na SEO - oddelek za študij dela in časa.

dM

22. SEJA ODBORA ZA KADRE IN MEDSEBOJNA RAZMERJA

Osemnajstega marca je predsednik odbora za kadre in medsebojna razmerja v TOZD Talilnice Stanko Podobnik sklical 22. sejo, na kateri so ob navzočnosti članov in kadrovskega Poldeta Lomovška pregledali sklepe prejšnje seje, obravnavali kadrovske poročilo za mesec januar in februar, potrdili premetivne in razporeditve delavcev ter bili seznanjeni s predlogom normativnih sprememb v oddelku kamnolom obrata plavž. Pri pregledu sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so bili vsi sklepi realizirani.

Kadrovik TOZD Talilnice, je podal kadrovske poročilo za mesec januar in februar. Iz poročila je razvidno, da je iz obratov TOZD Talilnice v tem času odšlo 37 delavcev, sprejetih pa je bilo 53. V primerjavi z istim obdobjem lani, je stanje prihoda in odhoda skoraj isto. Prihod delavcev se je v letošnjem letu povečal zaradi pet pečnega obratovanja v martinarni. Odbor ugotavlja, da bi lahko sprejem novih delavcev še povešali, če bi imeli na razpolago dovolj samskih stanovanj.

V okviru programa usposabljanja je bil organiziran tečaj za voznike viličarjev, v pripravi pa je še tečaj za čistilke. Teoretični del tečaja za žer-

javovodje je tudi že zaključen. Člani odbora na poročilo niso imeli pripomb in so ga v celoti potrdili. Odbor je nadalje obravnaval predloge posameznih obratovodstev za premetivne in razporeditve delavcev in jih potrdil.

Sklenili so, da se z vsemi delavci, ki si želijo ponovno pridobiti lastnost delavca v TOZD Talilnice za nadomestovanje, sklene z njimi lastnost delavca za določen čas petih mesecev.

Odobrili so izredno plačano odsotnost kandidatom, ki bodo obiskovali politično šolo, katere organizator je občinski komite ZKS. V nadaljevanju seje so bili člani sezna-

njeni s predlogom sprememb delovnih mest za dninske vodje proizvodnje v elektro jeklarni in martinarni in predlogom normativnih sprememb in organizacijske strukture oddelka kamnolom v Trebežu.

Potrdili so predlog sprememb samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov in s predlogom ter razlago kadrovskega sektorja soglašajo.

DM

Železarski globus

JAPONSKA

V štiridesetih japonskih železarskih družbah uporabljajo skupno 509 elektronskih računalnikov. Od tega 181 za izračunavanje raznih poslovnih rezultatov (proizvodni stroški, osebni dohodki, naročila itd.), ostalih 328 pa za vodenje proizvodnega procesa pri raznih železarskih agregatih.

JAPONSKA

Japonske železarne so dosegle leta 1974 nov rekord v izvozu svojih izdelkov. Izvozile so 33,12 milij. ton kar je za 29,6 odstotkov več kot v letu 1973. Tudi vrednost izvoza je izredno narasla in sicer iz 5,6 milijarde na 11,3 milijard dolarjev. Delno gre to povečanje na račun višjih izvoznih cen, ki so se v poprečju povešale iz 220 na 342 dolarjev za tono.

SOVJETSKA ZVEZA

Letos sovjetske železarne predvidevajo proizvodnjo 104,5 milij. ton grodlja, preko 142 milij. ton surovega jekla (lani 136,3 milij. ton) in okoli 100 milij. ton gotovih izdelkov. Pred kratkim sta pričela obratovati dva velika plavža: v železarni Krivoj Rog s 5000 kub. metrov in v Karagandi s 3200 kub. metrov

koristne prostornine. Oba sta pripomogla k doseganju planirane proizvodnje grodlja (plavž v Krivoj Rogu proizvaja dnevno 11.000 ton grodlja).

ZDA

Pri gradnji naftovoda, ki bo povezoval nahajališče nafte na Aljaski z ostalim področjem ZDA, imajo graditelji težave. Vzrok je v zelo nizkih temperaturah, ki so značilne za to zvezno državo. Nafto v cevovodu bomo morali ogrevati, sicer ne bo tekla. Zato morajo postaviti cevovod na podstavke, sicer bi ogreta nafta preveč razmehčala zmrznjeno zemljo kar bi povzročilo pogrezanje cevovoda. Seveda bo zaradi tega gradnja znatno dražja pa tudi dela bodo kasneje zaključena in sicer predvidevajo v obdobju 1978-79.

JAPONSKA

Japonska železarska družba Hitachi Melas bo v bližnji prihodnosti pričela z gradnjo obrata za direktno redukcijo železove rude. Njegova minimalna proizvodna zmogljivost bo 2000 ton železne gobe. To bo nedvomno največja dnevna proizvodnja v takem obratu. Stroški za gradnjo tega obrata so v primerjavi s stroški za gradnjo drugih obratov sorazmerno nizki. To pa zato, ker bodo pri gradnji uporabili nekatere nove prijeme, ki so patentirani tako na Japonskem kakor tudi drugod.

SOVJETSKA ZVEZA

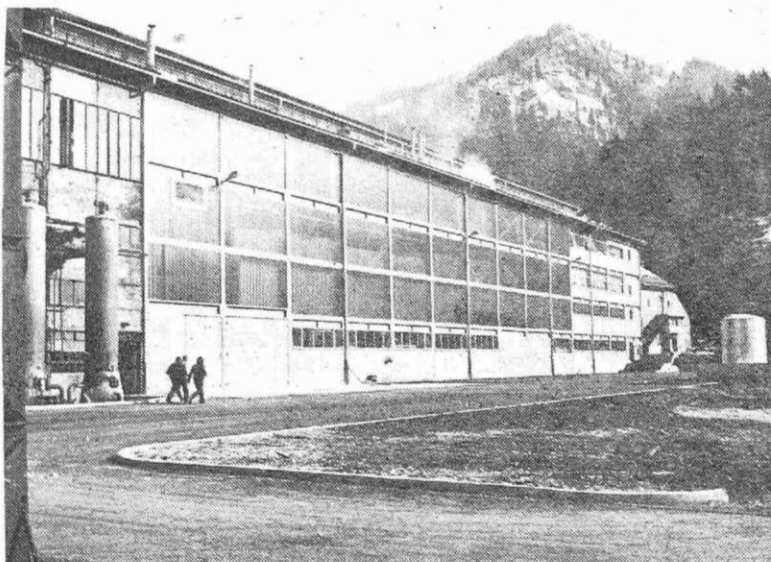
Sovjetska zveza iz leta v leto izvažata več tako železarskih surovin kakor tudi že gotovih izdelkov. Tako strokovnjaki pričakujejo, da bodo letos sovjetski rudniki iz železarne izvozili na Madžarsko 250.000 ton grodlja, 44.000 tona železa, preko 500.000 ton valjanega jekla, 150.000 ton koks in 300.000 ton premoga. Najvažnejše pa je prav gotovo to, da bo 90 odstotkov madžarskih potreb po železovi rudi krila Sovjetska zveza.

JUŽNA AMERIKA

Leta 1974 so južnoameriške države proizvedle 17.464.900 ton surovega jekla, leta 1973 pa 17.465.800 ton. Posamezne južnoameriške države pa takole:

Država:	1. 1973 ton	1. 1974 ton
Argentina	2.354.200	2.204.900
Brazilijska	7.515.800	7.149.600
Kolumbijska	313.400	339.200
Čile	635.300	549.200
Mehika	5.112.500	4.759.900
Urugvaj	14.200	11.600
Peru	481.300	355.600
Venezuela	1.040.200	1.063.000

Tudi proizvodnja grodlja je v letu 1974 narasla v primerjavi z letom 1973. Tako so leta 1974 južnoameriške države proizvedle 11.883.600 in leta 1973 10.577.700 ton grodlja.

Zunanost novega obrata podbojarna

TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNIČNI FELJTON — TEHNI

(nadaljevanje in konec)

NOVA SPOZNANJA O PLANETU JUPITER

Bolj oddaljena Ganymed in Callisto vsebujeta precejšnje količine ledu in zmrzjenih plinov.

Sonda Pionir 10 je tudi posredovala podatke iz katerih je razvidno, da je Jupiter bolj sploščen kot so kazale dosedanje meritve z zemlje s pomočjo teleskopov. Premer na ekvatorju meri 142.796 km (na zemlji 12.756) in razdalja od tečaja do tečaja 133.516 km (na zemlji 12.713 km). Prav tako je sonda ugotovila točnejše število mase tega planeta in sicer 317,8 mase zemlje.

Atmosfera Jupitra

Ze dolgo je znano, da je v Jupitrovi atmosferi prisotno veliko vodika. Strokovnjaki so tudi predpostavljali, da je drugi glavni element atmosfere helij, podobno kot na soncu. Dokončni dokaz za helij v Jupitrovi atmosferi je posredovala sonda Pionir 10 s pomočjo svojih aparatov. V spodnjih slojih so tudi ugotovili, da se giblje razmerje med vodikom in helijem okoli 50:50 %.

Poleg teh dveh plinov vsebujejo zunanji deli atmosfere tudi amoniak in metan. Štirinajst kilometrov nad oblaki so izmerili pritisk 300 milibarov in temperaturo -145 stopinj Celzija. Nad tem področjem je 20 km debeli sloj megle, ki jo sestavljajo kristali amoniaka. Nad njo pa je metan, ki absorbira sončno svetlobo in je zato temperatura nekoliko višja.

Oblaki v atmosferi tega planeta so sestavljeni iz štirih slojev. Zgornji del sestavljajo amoniakovi kristali in pod njim so rjavo rdeči oblaki iz amonhidrogensulfida. Še nižje so oblaki bele barve, ki jih sestavljajo vodni kristali. Čisto spodaj nad planetom je sloj vodnih kapljic, ki vsebujejo tudi nekaj amoniaka. Čistih vodnih kapljic v atmosferi Jupitra ni.

Meteorologija

Z zemlje je mogoče videti s pomočjo močnih teleskopov na površini Jupitra 17 do 20 stalnih, vodoravnih trakov sivo bele in rjavo rdeče barve. Ti trakovi ustrezajo v bistvu zemeljskim ciklonom in anticiklonom, ki določajo vremenske razmere. V obeh slučajih gre za vplive atmosferskih plinov, ki se premikajo navzgor in navzdol. Na zemlji se dvigne nad ekvatorjem ogreti zrak v velike višine. Tam se ohladi in prične premikati proti tečajema. Zaradi lastnega vrtenja zemlje nastanejo tako imenovane Coriolisove sile (Coriolis je bil francoski matematik in fizik (1792-1843), ki je v Newtonovo klasično mahaniko prvi uvedel pojem Coriolisove navidezne sile), ki obrnejo strujanje proti vzhodu. Zaradi neenakomernih temperaturnih pogojev, ki so posledica nesimetrične razporeditve oceanov, morij in celin, nastanejo v zemeljskem ozračju ogromne tvorbe spiralne oblike imenovane cikloni in anticikloni. Te je mogoče zelo lepo videti na fotografijah, ki jih za potrebe meteorologije pošiljajo na zemljo umetni sateliti.

Na Jupitru je porazdelitev temperature zelo enakomerna, medtem ko so Coriolisove sile zaradi hitrega vrtenja planeta (en obrat v 9. urah in 50 minut) zelo močne. Zato nastanejo prej omenjeni tokovi, ki spiralno ovijajo celoten planet in imajo zaradi prisotnosti amoniaka ter njegovih spojin svojo značilno barvo. Na mejnih področjih teh trakov nastaja veter s hitrostjo do 570 km/h. Tako nastanejo na teh področjih celotni sistemi vrtničastih viharjev. Ti imajo premer tisoče kilometrov in jih je mogoče lepo videti na slikah, ki jih je poslal Pionir 10.

Veliki rdeči madež, ki je bila ena izmed največjih Jupitrovih ugank, je zelo verjetno posebno močan vrtničasti vihar, s premerom 40.000 km, ki divja že stoletja. Ker je Jupiter tekoč in Pionir 10 ni registriral v bližini velikega madeža nobenih težnostnih posebnosti je to dokaz, da gre pri tem za atmosferski pojav. Poleg tega so slike Pionirja 10 prvič pokazale še drugi rdeči madež, ki pa je trikrat manjši kot prvi. Nahaja se

na severnem delu planeta, približno na isti geografski širini kot južni madež.

Jupitrove lune

Jupiter ima štiri lune. Njihova gostota pada vzporedno z oddaljenostjo od planeta. Satelit 10 ima gostoto 3,50 g/kub. cm. Evropa 3,14, Ganymed 1,94 in Callisto 1,62. Oba notranja satelita imata približno isto gostoto kot naša luna in so njihovi glavni sestavni deli silikati. Zunanja satelita Ganymed in Callisto sta sestavljena večinoma iz vodnega ledu. Tudi mase Jupitrovih satelitov so lahko na podlagi meritev, ki jih je izvedel Pionir 10 izračunali zelo natančno. V primerjavi z zemeljsko luno, ki je označena z vrednostjo 1,00 so njihove mase sledeče:

Luna	1,00
Io	1,25
Evropa	0,67
Ganymed	2,02
Callisto	1,44

Iz razpredelnice vidimo, da ima samo Evropa manjšo maso kot naša luna, ostali trije pa večjo. Vsi štirje sateliti imajo na sončni strani približno enako temperaturo -145 stop. Celzija.

Zaključek

Sonda Pionir 10 je dejansko opravila res pionirsko nalogo. Posredovani podatki so bili resnično dragoceni za razkrivanje nekaterih doslej neznanih ali malo znanih pojavov v našem planetnem sistemu. Omogočila je tudi popravek tistih podatkov, ki so že bili danes na voljo in niso bili dovolj natančni.

Petega aprila 1973 so poslali v vesolje sondo Pionir 11, ki je enako grajena kot Pionir 10. Tretjega decembra 1974 je dosegla na svoji poti k Jupitru najbližjo točko in je ponovno posredovala vrsto podatkov. Delno je potrdila rezultate Pionirja 10, delno pa posredovala še nekatere druge izredno zanimive podatke in fotografije.

MLADI VALJEVA IN JESENIC: ZGRADITI MOST TRDNEGA SODELOVANJA

Dež je neusmiljeno lil, ko smo v petek, 28. marca, pričakovali skupino tridesetih mladincev iz Valjeva. Pusto spomladansko jutro ni obetalo nič dobrega, zato sva z Zvonotom Obrom kar nekam slabe volje hitela na železniško postajo, kamor naj bi se z vlakom oziroma z avtobusom pripeljali mladi Valjevci. Očitno sva bila napačno informirana, kajti po kakšni uri čakanja sva zvedela, da mladi iz Valjeva pridejo pred restavracijo Kazina. Z vsa naglico sva jo odkrila pred železarno in ko sva se vsa upehana znašla v restavraciji, so mladinci že skoraj končali z zajtrkom. Čeprav nimam nič proti maratonom, ampak tale me je kar pošteno zdelal. Sicer pa za uvod bodi dovolj, z Zvonotom sva mlade goste le našla, to pa je glavno.

V restavraciji Kazina so mlade Valjevce pozdravili predstavniki občinske in tovarniške konference ZSMS. Po izdatnem okrepčilu, gostje so bili namreč vso noč na dolgi vožnji, smo šli najprej na ogled tehničnega muzeja Železarne, zatem pa je sledil še ogled plavžev, žebeljarne ter potem gradbišča nove hladne valjarne in obratov v valjarni Bela. Mladi iz Valjeva so bili z vsem, kar so videli, zelo zadovoljni, manjkalo pa ni vprašanj ob pogledu na posamezne stroje oziroma naprave.

Po kosilu so se okrog štirinajste ure gostje sestali s predsedstvom občinske konference ZSMS Jesenice. Ob tem je treba povedati, da so delegacijo mladih iz Valjeva sestavljali predstavniki raznih mladinskih društev, komisij in raznih kulturnih in športnih klubov, med njimi pa je bilo tudi osem članov sekretariata občinske konference ZSMS Valjevo.

Pogovor sta vodila in usmerjala ZORAN JEREMIĆ, sekretar OK ZSMS Valjevo in ANGELCA MURKO-PLEŠ, predsednica OK ZSMS

Jesenice. Sekretar iz Valjeva je najprej povedal nekaj besed o delu mladinske organizacije v tem mestu. Med drugim je dejal, da v Valjevu živi skoraj trideset tisoč mladincev, v Zvezo socialistične mladine pa jih je včlanjenih do sedaj okrog dvanajst tisoč. Potem je še dejal, da je občina Valjevo pobratena z več mesti, in sicer s po enim v vsaki republiki. Izrazil je željo, da, ko bo podpisana listina o pobratenju med mestoma Valjevo in Jesenice, zaživi medsebojno sodelovanje tudi z mladino obeh mest.

V prijetnem in sproščenem, čeprav nekoliko zadržanem pogovoru, je bilo zatek na obeh straneh nanizanih več predlogov, kako naj bi to sodelovanje steklo. Predvsem so se zavzeli, da bi si za začetek zadali manjši skupni program, ki bi slonel predvsem na konkretnih akcijah. Med drugim so poudarili, da povezovalne ne bi potekale le na nivoju obeh občinskih konferenc, temveč

MLADINSKI ODSEK PD RADOVLJICA V TAMARJU

Napoved lepega vremena za nedeljo, 23. marca, nas je v četrtek na sestanku napeljala k misli, da bi se skupaj odpravili v hribe. Ker pa je v tem času višje v gorah nevarnost plazov, je bila izbira majhna. Padla je zamisel, da bi šli loviti zimske radosti za rep in sicer na turno smučanje v Tamarju.

Pregledali smo opremo, ki jo mora imeti vsak na turni smuki. Tak pregled opravimo pred vsakim izletom, da bi potem ne imeli težav s pomanjkljivo opremljenimi udeleženci. Za turni smuk potrebujemo: dobro namazane čevlje, tople rokavice in kapo, vetrovko, po možnosti gamaše ali hlače iz nepremočljivega materiala, hrano in vse ostalo, kar mora imeti dober planinec vedno v

naj bi se razširilo med člane osnovnih organizacij ZSMS, mlade tabornike, planince in člane sorodnih društev. Občinski konferenci ZSM naj bi bili predvsem koordinator in usmerjevalec skupnih akcij.

Ze osemnajstega aprila bo v Valjevo odšel na nekajdnevno turnejo srednješolski pevski zbor Blaž Arnič. Predvidoma bo z njim odšel tudi predstavnik OK ZSMS Jesenice, ki se bo v Valjevu dogovoril že za prve konkretne akcije.

Delegacija, sestavljena iz članov OK ZSMS Valjevo in OK ZSMS Jesenice, je s srečanja na Jesenicah ponesla venec na grob ponesrečenega sekretarja SKOJ Dragoljuba Milovanovića na Breznici.

Ob slovesu so mladi Valjevci izrazili željo, da se kmalu spet snidejo, tokrat v Valjevu.

V soboto so odpotovali v Tržič, kjer so se srečali s tamkajšnjo mladino. Prisotnih je bilo tudi nekaj Jeseničanov, ki so se dopoldan pomerili v nekaterih športnih panogah, popoldan pa je sledilo še družabno srečanje, ki se je ob veseli pesmi in glasbi zavleklo do poznih večernih ur. J. R.

Pripravljenost je vedno
boljša kakor
golo pričakovanje... 55

Tito

Hrana je pogoj, da se preživimo

Toda, da se razumemo ne z radioaktivnim obsevanjem. Pri ionizaciji je izključeno slehernno sevanje z radioaktivnimi materiali. Metoda ionizacije ima še veliko prihodnost. S tovrstno metodo so bili uspešno obdelani do danes krompir, vse vrste žita, suho sadje, suhi koncentraciji, sveži sadeži, plodovi in zelenjava.

Za zboljšanje okusa hrane so potrebne zelenjava in različne začimbe. Le-te pa sedaj uspešno nadomeščajo nekatera eterična olja in praški. Med njimi velja navesti zlasti natrijev glutamat, ki se uporablja kot dodatek za zboljšanje okusa hrane. Gotova jedila dobivajo tedaj močno povdarjen naraven okus, s tem se poveča tek in zboljša prebavljivost hrane oziroma živil.

Glutamat je postal v nekaterih državah (pa tudi pri nas!) že vsakodnevni dodatek, prav tako kot kuhinjska sol. Hranimo ga neomejeno dolgo.

Med živila oziroma poživila, ki jih hranimo neomejeno dolgo spada tudi čaj. Ta suhi prašek vsebuje tanin, katehin, kofein, aminokisliline, sladkor in druge snovi, ki ugodno delujejo na človekov organizem. Čaj je tudi odlično sredstvo za dezintoksikacijo oziroma razstrupitev.

S tem pa niso izčrpane vse možnosti, saj se iz dneva v dan pojavljajo novi, enostavni in boljši proizvodi za široko potrošnjo.

ZAJCI - NEUNIČLJIV VIR MESA V VOJNI

Ko že govorimo o vseljidski obrambi, moramo misliti tudi na to, da preskrbimo s hrano ne le oborožene sile, temveč tudi civilno prebivalstvo. Živalske beljakovine so nujno potrebne človeškemu organizmu. Če človeški organizem prejema hrano, bogato z ogljikovimi hidrati in maščobami, toda brez beljakovin, bo »predelal« na dan okrog 25 do 30 gramov beljakovin svojega lastnega tkiva. Morda bo kdo pomislil, da je to najmanjša količina beljakovin, ki bi jo moral dobiti vsak organizem s hrano, da bi ohranil svoj telesni sestav. Toda, to ni dovolj, ker ta množina služi le za ohranitev golega življenja, prehrana pa naj bi organizmu omogočila optimalno delovno zmogljivost in odpornost.

Pri prehrani torej ni dovolj, če pazimo le na množino temveč moramo paziti tudi na kakovost. Rastlinske beljakovine so s stališča prehrane bolj ali manj nekompletne, prav zaradi tega je potrebno organizmu dovajati živalske beljakovine. Živalske beljakovine vsebujejo esencialne amino kisline. Beljakovine se namreč cepijo na amino kisline, iz katerih organizem ponovno ustvarja svoje lastne beljakovine. Nekatere amino kisline se imenujejo esencialne to pa zato, ker jih organizem ne more sam sestaviti vendar so nujno potrebne za normalno rast, razvoj in zdravje. Te amino kisline so v beljakovinah mesa, mleka, jajc, sira in rib ter imajo visoko biološko vrednost. Rastlinske beljakovine pa nimajo esencialnih amino kislin in je zato njih biološka vrednost nižja.

Dnevne potrebe po živalskih beljakovinah pokrivamo z mesom. Meso ima 20-30% beljakovin. Torej izgleda dnevna množina živalskih beljakovin takole:

- za odraslega človeka - 1 gram na 1 kg telesne teže
- za dojenčka - 3 do 4 grame na 1 kg telesne teže
- za šoloobveznega otroka - do 2 grama na 1 kg telesne teže
- za nosečnice do 2 grama na 1 kg telesne teže.

PROGRAM DELA KOMISIJE ZA ŠPORT IN REKREACIJO PRI TK ZSMS ŽJ

MAREC

- Odbojkaški turnir med šolami in ŽJ;
- Hokejska tekma med ŽJ in Verigo Lesce;
- Prvenstvo ŽJ v kegljanju na asfaltu za člane ZSMS;

APRIL

- Namizni tenis - tekmovanje med šolami, ŽJ in ostalimi podjetji v občini;

MAJ

- Mesec mladosti - sodelovanje na tekmovanjih, ki jih organizira OK ZSMS Jesenice. Železarna Jesenice prevzame organizacijo tekmovanja v odbojki in sodeluje na tradicionalnem peterboju, ki bo v Zalcu.

AVGUST

- Tekmovanje v plavanju med tremi slovenskimi železarnami;
- Srečanje mladih iz ŽJ in graničarji;

SEPTEMBER

- Tekmovanje v malem nogometu med TOZD v ŽJ.

OKTOBER

- Tekmovanje v namiznem tenisu med TOZD v ŽJ.

NOVEMBER

- Tekmovanje v kegljanju na asfaltu med ŽJ, Verigo, Plamenom, Elanom in graničarji.

DECEMBER

- Tekmovanje v šahu, streljanju z zračno puško, kegljanju, odbojki in namiznem tenisu med ŽJ in graničarji.

ZSMS železarne Jesenice bo v letu 1975 sodelovala tudi v tekmovanjih, ki jih organizirajo drugi aktivni ZSMS v občini Jesenice in v Sloveniji. Vsa športna tekmovanja potekajo v znamenju 30-letnice zmage nad fašizmom in 25-letnice samoupravljanja.

Valjevo

mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja — mala šola samoupravljanja —

Ob petdesetletnici delavskih spopadov s fašistično Orjuno

Zapiski iz obdobja Neodvisne delavske partije Jugoslavije na Jesenicah

Spomini prve generacije jeseniških komunistov

45

Čeprav je bil za delavstvo že zamujen revolucionarni trenutek za prevzem oblasti in vzpostavitev diktature proletariata, revolucionarna delavska avantgarda pa potisnjena v ilegalo in povrh tega še oslabljena zaradi nerazčiščenih pogledov glede mnogih, za izvedbo revolucije bistvenih vprašanj, in načeta s frakcijskimi boji v samem vodstvu,

direkcija Kranjske industrijske družbe, pri kateri se je pojavila zahteva po uvedbi delavskih zaupnikov kot pri prvem in takrat v enem izmed najbolj pomembnih industrijskih družb v gospodarsko nerazviti in zaostali agrarni kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev.

ni hotela ustreči tej delavski zahtevi z motivacijo, da se za to zahtevo skrivajo komunisti in da predlagani zaupniški sistem ni nič drugega kakor pojav, do kakršnih je prihajalo v tem času (pred uvedbo Mussolinijevega fašizma) v Italiji na pobudo komunistov in drugih levičarskih skupin, v katere se je razcepilo nekdanje socialdemokratsko

gibanje v Italiji. Tam so se delavci »polastili« tovarn s svojimi delavskimi sveti, kraljevska vlada pa jih je mirno gledala, saj je bolj kot delavci spoznala, da je to »revolucionarno dejanje« nenevarno in da ga bodo kapitalisti obvladali s pomočjo svojih bank, ki delavstvu niso hotele dajati na razpolago denarnih sredstev, obenem pa je že računala na nekdanjega socialnega demokrata Mussolinija, ki takrat s svojim fašističnim gibanjem sicer javno še ni nasprotoval zasedbi tovarn po italijanskem proletariatu, na skrivaj pa se je še ponujal kapitalistom in so financirali njegove »skvadre« za napade na sedeže vodstev nove komunistične partije Italije.

Vse te stvari so delničarji KID prav dobro poznali, saj so njihovo večino takrat tvorili italijanski kapitalisti poleg nemških in njihovih slovenskih hlapcev in špekulantov iz vrst pohlepne »Žerjavove mladine«, kakršni so na primer bili velešpekulant Avgust Praprotnik, dr. Dinko Puc in drugi, ki so se po letu 1918 vrnili v delničarski upravni svet Kranjske industrijske družbe, izrabljali takratno inflacijo, ki jo je v pokrajinah nekdanje Avstro-Ogrske povzročil padec vrednosti nekdanje avstrijske krome, na račun katere so špekulirali in bogateli in »nacionalizirali« industrijo v Sloveniji in v drugih pokrajinah novonastale države, pri tem pa so jim zvesto sekundirali vodilni socialni demokrati Anton Kristanovega kova takoj po vojni.

To poglavje — poglavje o nastajanju slovenskega kapitala bo morala slovenska zgodovina natančno obdelati.

Toda naj ostanem pri spomenici, s katero so jeseniški delavci zahtevali uvedbo delavsko-zaupniškega sistema v tovarnah Kranjske industrijske družbe na Jesenicah, Javorniku in Blejski Dobravi, pri delavski zahtevi, s katero pa se KID ni hotela sprijazniti. Zahteva sama se delničarjem v tistem času sicer ni zdela bogve kako nevarna, pač pa predrzna. KID je sicer vedela, da ta zahteva ni prišla sama po sebi, in da o tej zadevi razpravlja že dolgo tudi Delavska zbornica in da bo verjetno

prišlo do izglasovanja nekakšne delavske socialne zakonodaje prej ali slej tudi v Beogradu v skupščini, pa čeprav z dolgovoznim razpravljanjem in odlašanjem kakor povest o jari kači. Toda zahteva se je širila, pritiskala tudi na Delavsko zbornico, ki je bila v socialdemokratskih rokah in ki je zato obravnavala delavska vprašanja z vsem »razumevanjem« za »gospodarske težave« kapitalistov, pa tudi na vlado v Beogradu.

Zato so bili delničarji KID kljub temu vsemu v dilemi, kaj naj storijo. Obrnili so se za nasvet na Zvezo industrijev, ta pa jim je odgovorila, da jim zahteve jeseniških delavcev ni treba izpolniti, ker se delavci pravno nimajo opreti na potrebno zakonsko osnovo, in jim svetovala, naj se ravnajo po odloku deželne vlade v Sloveniji z dne 28. decembra 1918, po katerem jim ni treba izpolniti zahtev iz spomenice jeseniških delavcev, dokler vlada ne izda »posebne naredbe o vzpostavitvi delavsko-zaupniškega sistema«.

Tega nasveta se je direkcija KID držala in odklanjala delavsko zahtevo še 3. oktobra 1921 na razpravi, ki jo je zaradi spomenice jeseniških kovinarjev sklical na Jesenicah oddelek za socialno skrbstvo deželne vlade, naposled pa je vendarle pristala, da je prišlo že oktobra 1921 do vzpostavitve obravno-zaupniškega sistema, ki ga je »postavila v življenje« (»Jesenice«, str. 30) rdeča kovinarska podružnica, mimo tega pa je v obrate postavila še »organizacijske zaupnike, i so imeli nalogo, da poživijo posamezne obrate« (prav tam, str. 30). Glavni zaupnik je postal Jurij Jeram, ki si je leta 1921 že zagotovil funkcijo tajnika v rdeči kovinarski strokovni organizaciji, predsednik pa je bil komunist Ivan Mulej.

(se nadaljuje)

DOGOVOR O POLITIKI STANARIN ZA LETO 1975

(Nadaljevanje s 1. strani)

anja izražena v točkah, ki je bila ugotovljena v naši občini v letu 1973 na podlagi odloka občinske skupščine o merilih za ugotovitev nove rednosti stanovanj in stanovanjske iše (Ur. vestnik Gorenjske št. 6/73) tem, da valorizacijska vrednost očke 9,70 din, ki je bila določena z odlokom o določitvi valorizacijske vrednosti točke (Ur. vestnik Gorenjske št. 1/66) ostane nespremenjena. Tako ugotovljena stanarina pa se po predlogu dogovora o politiki stanovanj poveča za 25 %, kar ustreza strukturi stanarin po zakonu o stanarinih in vsebini medrepubliškega dogovora o izvajanju politike cen v letu 1975, ki v 6. členu določa omejitve storitve za največ 18 % (nivo cen decembra 1975. leta v primerjavi s decembrom 1974. leta).

Izhodiščne višine povečanja stanarin v smislu določb predloženega dogovora znašajo stanarine skupaj z obratovalnimi stroški, kot je v veljavi v vseh republikah, razen v Sloveniji, kjer so z zakonom o stanarini obratovalni stroški izvzeti iz stanarine. To pa pomeni, da je 18 % povečanje stanarine v drugih republikah v absolutni vrednosti večji znesek, kot bi bil znesek v Sloveniji, kjer imamo nižjo osnovo. S tem pa nam je omogočen večji odstotek povečanja stanarine, ne da bi pri tem prekoračili dogovorjeno mejo povečanja celotne storitve za 18 %.

Dogovorjeno povečanje komunalnih uslug samo za 17 %, ne pa za 18 % kot dopušča medrepubliški dogovor, nam ustvarja nadaljnjo razpoložljivo maso, ki jo lahko izkoristimo za ustrezno povečanje stanarine. Na ta način predlagamo 25 % povečanje stanarine, ki ga predvideva družbeni dogovor, v globalu ne presega meje povečanja cen storitev, določenih z medrepubliškim dogovorom.

Da bi ugotovili dejanski vpliv kriterijev, ki so določeni v 2. in 3. točki dogovora o politiki stanarin, je stanovanjska skupnost Jesenice opravila potrebne izračune, tako v pogledu povečanja števila točk, kakor tudi nominalnega povečanja zneskov stanarin.

Najbolj realen prikaz vpliva spremenjenih kriterijev za določitev novih stanarin je izdelan za primer členjene stolpnice II - C. revolucije 1/a in 1/b, ki so bile zadnje vseljene. Za ta objekt znaša pogodbena stanarina ob upoštevanju dosedanjih kriterijev iz leta 1965 - 21.729,70 din mesečno, pogodbena stanarina v istem objektu ob upoštevanju nespremenjene valorizacijske točke 9,70 din iz leta 1965 in ugotovljenega povečanja števila točk glede na kriterije v letu 1973 sprejete odloka o merilih za ugotovitev nove vrednosti stanovanjskih hiš in stanovanj pa znaša - 24.662,30 din.

Primerjava navedenih zneskov pogodbenih stanarin daje 13,49 % povečanje, kar je posledičen vpliv zgolj glede uporabe spremenjenega točkovega sistema. Če pa tako ugotovljeno pogodbeno stanarino povečamo še za dogovorjenih 25 %, potem ugotovimo novo vrednost pogodbene stanarine 30.827,90 din, kar predstavlja 41,87 % povečanje.

Ker pa ta izračun velja le za novozgrajeni objekt in ne kaže najbolj realnih podatkov novih stanarin, na katere ima vpliv zgolj sprememba točkovega sistema, je skupnost naročila tudi izračun poprečnega povečanja stanarin za vsa stanovanja v družbeni lastnini v jeseniški občini.

Vrednost družbenega stanovanjskega fonda po kriterijih iz leta 1965 znaša 173.437.500,25 din, ob upoštevanju točkovega sistema iz leta 1973 pa 203.459.975,65 din, kar pred-

stavlja poprečno 17,31 % povečanje za območje celotne občine.

Mesečna pogodbena stanarina za družbeni stanovanjski fond po starih kriterijih znaša 505.859,35 din, po novih kriterijih in povečana za 25 % pa 741.781,15 din, primerjava teh dveh vrednosti pa nam da 46,63 % povprečno povečanje stanarin za območje celotne občine.

Povečanje skupne vrednosti za poprečnih 17,31 % predstavljajo pretežno novi elementi spremenjenega točkovega sistema, delno pa gre povečanje števila točk tudi na račun izboljšane stanja stanovanjskega sklada glede na opravljena obnovitvena dela v času med dvema točkovanjema, v majhni meri pa tudi na račun odpravljenih napak v starem točkovanju.

Ob ugotovljenem poprečnem povečanju stanarin v naši občini pa sodimo, da bo v večji meri kot doslej deloval tudi sistem diferenciranega subvencioniranja stanarin v skladu z obstoječim občinskim odlokom o delni nadomestitvi stanarine in drugi družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu, katerega bo občinska skupščina spremenila in dopolnila na prihodnji seji v mesecu aprilu v skladu s 4. točko dogovora o politiki stanarin za leto 1975. Pri tem bo upoštevana tudi spremenjena tabela za ugotavljanje znosnih izdatkov za stanarine v % od letnih dohodkov posameznih tipov gospodinjstev glede na dohodkovni razred in število članov v gospodinjstvu.

O predlogu dogovora o politiki stanarin za leto 1975 je razpravljala tudi skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice na svoji 5. redni seji, dne 25. 3. 1975 in soglasno priporočila vsem trem zborom občinske skupščine, da sprejmejo dogovor o politiki stanarin v predloženem besedilu.

Skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti je namreč ocenila, da je predlagan porast stanarin nujen in utemeljen, s čimer bodo podani ugodnejši materialni pogoji, predvsem za izvajanje programov tekočega in investicijskega vzdrževanja obstoječega stanovanjskega sklada, ki nam marsikje že propada, odgovornost nas vseh pa je, da te pojave v kar največji meri čimprej tudi odpravimo.

PREGLED POVIŠANJA STANARIN ZA NEKATERA TIPIČNA STANOVANJA NA JESENICAH IN V KR. GORI

Stanovanjski objekt	Vrsta stanovanja	kv. m	St. točk po ocenitvi		Indeks	Višina stanarine dinarjev		Razlika	Indeks
			1965	1973		po ocen. iz 1965	po ocen. iz 1973 + 25 %		
C. revolucije 7	3 sobno	64,50	101	115	114	184,35	262,35	78,00	142
	2 sobno	53,30	106	121	114	159,85	228,10	68,25	143
	1 sobno	32,97	107	118	110	99,80	137,60	37,80	138
Titova 4/a	2 1/2 sobno	59,20	140	160	114	234,50	334,95	100,45	143
	2 sobno	50,14	134	154	115	190,10	273,05	82,95	144
Kr. gora 87/a	2 sobno	51,43	96	123	128	139,70	223,70	84,00	160
Tavčarjeva 1/b	2 1/2 sobno	66,27	129	145	112	241,85	339,80	97,65	140
	2 sobno	52,02	137	153	112	201,65	281,45	79,80	140
	1 sobno	36,18	121	138	114	123,85	176,55	52,70	142
Bokalova 14 in Titova 74	2 sobno	45,69	112	130	116	144,75	210,05	65,30	145
	1 sobno	29,79	102	128	125	85,95	134,85	48,90	157
Kejžarjeva 5 (montažna)	2 sobno	54,13	62	93	150	94,95	178,00	83,05	187
Jav. nabrežje 1	2 sobno	51,65	82	102	124	119,80	186,30	66,50	155
Delavska 7	2 sobno	41,40	44	61	139	51,55	89,30	37,75	173

Poprečno povečanje v občini Jesenice znaša 58,10 din.

IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TRANSPORT

V torek, 18. marca, je bila seja odbora osnovne organizacije sindikata. Brez posebnih pripomb je bilo sprejeto poročilo referentov pri odobrenju osnovne organizacije sindikata. V nadaljevanju se je sprejel sklep, da je treba v desetih dneh posredovati predloge za podelitev denarne pomoči, nakar jih bo obravnaval odbor osnovne organizacije sindikata.

Razpravljali so še o možnostih za zvedbo ekskurzije za mladino. Takšna ekskurzija je zaželena, vendar naj bi mladinci prej začeli aktivnim delom na vseh področjih. Nujna je povezava s tovarniško konferenco ZSMS, kajti dogovoriti se je treba o programu dela ter o vključevanju mladih v športno rekreativno dejavnost in na ostala področja. Delovodje in vodje samoupravnih delovnih skupin naj bi prevzeli večjo odgovornost in skrb za mladino, in sodo tako soodgovorni tudi za večjo aktivnost mladih delavcev. Ob koncu se je pripravili tri predloge za podelitev državnih odlikovanj. Gov. Drole je poročal o pripravah za izvedbo letne konference sindikata Železarne.

HLADNA VALJARNA

V torek, 18. marca, je bila druga seja odbora osnovne organizacije sindikata v hladni valjarni. Odbor je razpravljal o predlogu za podelitev rebrnega znaka sindikata ter o predlogih za podelitev državnih odlikovanj.

Sprejeli so sklep, da je treba v dohodnih obdobjih med letom posredovati poročilo oziroma odgovor v časopisu Železar, v kolikšni meri in v katere namene koristimo sklad skupne porabe.

Sindikalnemu odboru je bila posredovana informacija o osnutku pravilnika o informiranju in komuniciranju. Razen tega so predlagali, da naj bi jubilatnom - 50-letnikom povišali denarno nagrado od dosežanih 100 na 200 dinarjev, izplačuje pa jo blagajnik odbora osnovne organizacije sindikata.

LIVARNE

Prva seja odbora osnovne organizacije sindikata v livarni je bila v sredo, 19. marca. Predsednik tov. Avbar je posredoval predloge za podelitev državnih odlikovanj. Dalj časa so se člani odbora zadržali pri razdeljevanju denarne pomoči.

Sprejet je bil sklep, da bodo denarno pomoč dodelili štirim članom sindikata, za tov. Janša, ki boluje že od leta 1973 pa bodo sindikatu TOZD Talilnice in izvršnemu odboru sindikata Železarne posredovali še priporočilo za podelitev denarne pomoči.

PROFILARNA

Na seji odbora osnovne organizacije sindikata, ki je bila v sredo, 19. marca, so razpravljali o štirih predlogih za podelitev srebrnega znaka sindikata. K vsem predlogom so bile dodane obširne obrazložitve.

DRUŽBENA PREHRANA

V sredo, 19. marca, je bila prva seja odbora osnovne organizacije sindikata v delovni enoti družbena prehrana. Predsednica odbora Tinca Kernc, je poročala o izpolnjevanju sklepov sprejetih na občnem zboru. Iz poročila je razvidno, da s tov. Kalanom še niso imeli razgovora o aktivni mladih delavcev. Vsem zaposlenim v DE družbena prehrana so izročili izjavo oziroma obvestilo o plačevanju mesečnega prispevka 30 dinarjev blagajni sindikata za organizacijo izletov. Doslej so zbrali šele 18 prijav, vendar računajo, da bodo zbrali vsaj 30-40 prijav. Ugotovljajo, da iz samospostržne restavracije prijavi še niso prejeli, čeprav so imeli člani sindikata največ pripomb glede izletov.

Namesto Mira Čiroviča, ki odhaja v drugo podjetje, so za referenta SLO imenovali Ivana Dakskoflerja. V nadaljevanju se je razpravljalo o treh predlogih za podelitev srebrnega znaka sindikatov in državnih odlikovanj.

Tov. Platner je obrazložil predlog sklepov sprejetih na občnem zboru, člani odbora pa so imeli pripombe zaradi neustrezne kategorizacije nekaterih delovnih mest. Sprejet je bil sklep, da bodo na eni izmed prihodnjih sej razpravljali o nagrajevanju. Omenjali so tečaj za kantinerke, da bi tako imele osnovo za nadaljnje delo. O izvedbi tečaja se je treba dogovoriti s kadrovskim sektorjem v Železarni, menili pa so tudi, da na Jesenicah nismo ravnali prav, ko smo ukinitelj gospodinjstvo šolo.

STROJNO VZDRŽEVANJE

V četrtek, 20. marca, je bila seja odbora osnovne organizacije sindikata. Referent za športno in rekreacijsko dejavnost je poročal o izvedbi tekmovanja v kegljanju, ki se ga je udeležilo 70 članov kolektiva. Sedaj tekmujejo v kegljanju na ledu, radi pa bi organizirali še tekmovanje v namiznem tenisu. Kot vsako leto naj bi tudi letos ob

zaključku hokejske sezone organizirali zabavno rekreacijsko tekmo med ključavničarji in delavci podjetja Športmetal. Na seji so odobrili štartnino za športne prireditve, dobijo pa jo vsi, ki sodelujejo na športnih prireditvah. Za prireditve na Jesenicah je odobrena štartnina 15 dinarjev, za tekmovanja v sankanju, smučanju in plavanju pa 25 dinarjev.

Blagajnik je poročal o planiranju stroškov. Predvidevajo 20.000 dinarjev za dodeljevanje denarne pomoči, 25.000 dinarjev za športno in rekreacijsko dejavnost, 20.000 dinarjev za izvedbo občnega zbora ter 20.000 dinarjev za kulturno prosvetno dejavnost. Ker predvidevajo dohodek 100.000 dinarjev, bi za izlete namenili le 15.000 dinarjev in naj bi zato vse izredne dohodke porabili v ta namen.

Predsednik komisije za odhode in izlete je povedal, da je prejel obvestila za prijavo letovanja na morju. Prijave bodo zbirali do 15. aprila, nakar jih bodo predložili v razpravo odboru osnovne organizacije sindikata. Predvidevajo izvedbo izleta na Kanin ali Vogel, vendar so možnosti večje za izvedbo izleta na Vogel, organizirali pa bi ga v aprilu. Drugi izlet nameravajo organizirati še v Kumrovec ali pa v kakšne toplince in bi trajal dva dni. Izlet naj bi bil v maju.

ENAJSTA SKUPNA SEJA KADROVSKIH KOMISIJ NA JAVORNIKU

V četrtek, 20. marca, je bila v sejni sobi valjarn na Javorniku enajsta skupna seja organizacijske kadrovske komisije osnovne organizacije ZKS in osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarne.

Člani obeh komisij so bili seznanjeni s sestavom konference osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarn. Izbira ni najboljša in naj bi zato v bodoče po svetili več pozornosti članom sindikata, ki so predvideni za posamezne funkcije. Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata naj bi štel petnajst članov, poleg predsednika in tajnika naj bi bili upoštevani vsi predsedniki osnovnih organizacij sindikata, kljub temu, da nekateri niso člani konference. Poleg teh pa je treba upoštevati še pet predsednikov komisij. Komisije naj bi bile sestavljene tako, da so predsedniki člani konference, medtem ko so ostali referenti ustreznih odborov osnovnih organizacij sindikata. Nadalje so ugotovili, da tudi kadrovske sestave konference ne ustreza, saj je od 35 predlaganih članov le devet članov ZKS. V organih samoupravljanja bi moralo biti vključenih več delovodij, asistentov in srednji kader, da bi bili tako vključeni v družbenopolitično dejavnost.

RTA

V torek, 25. marca, je bila tretja seja odbora osnovne organizacije sindikata. Vsi sklepi prejšnje seje so bili izpolnjeni, v teku je le organizacija glede samoprispevka za izlete. Na seji so poslušali poročilo o finančnem poslovanju, na kar so bili informirani o predvideni ekskurziji v železarno Ravne in Store. Iz železarne Ravne so odgovorili, da bodo izvedbo strokovne ekskurzije, ki naj bi bila v maju. Strokovno ekskurzijo v železarno Store, pa bodo predvidoma organizirali v jeseni. Referent za odhode tov. Peternelu so naročili, da do prihodnje seje pripravi predlog stroškov za izvedbo ekskurzije.

V nadaljevanju se je pregledali zapisnik sestanka samoupravne delovne skupine Gašperin v oddelku VMR. V zvezi s tem predlagajo obratovodstvu, da SEOP predloži gradivo za ponovno ocenitev delovnega mesta obratnega instrumentalca.

Ob koncu seje so razpravljali še o športnih tekmovanjih in se dogovorili, da je treba poživiti rekreativno tekmovalno dejavnost v obratu. Zato so odobrena finančna sredstva v obliki dotacij, ki se vračajo v blagajno in sredstev, ki jih bremenijo. Referent za športno dejavnost tov. Morič je finančni plan za izvedbo rekreativne dejavnosti predložil odboru, ki ga je v celoti potrdil. Finančni plan bodo posredovali tovarniški konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarne. V kolikor se bo pokazala potreba in večje zanimanje za posamezne športne dejavnosti v obratu, bodo nabavili nekaj športnih rekvizitov.

V prvih dneh aprila nameravajo organizirati izlet na Vogel.

IZREDNA SEJA SINDIKATA V ADJUSTAŽI ŠTEKEL JAVORNIK

V četrtek, 27. marca, je bila v pisarni delovodje izredna seja odbora osnovne organizacije sindikata. Člani odbora so se sestajali zaradi reorganizacije odbora, saj so na lastno željo razrešili dolžnosti predsednika, tajnika, blagajnika in predsednika nadzornega odbora. Istega dne so se sestali na ponovni seji in za predsednika izvolili Mavra Lenardiča, tajniške posle bo opravljala Ana Triplat, finančno poslovanje pa bo vodila Marija Mihelič. Razen teh treh so kooptirali tudi Regino Berguš, ki bo predsednica nadzornega odbora in Matjaža Stareta, ki bo skrbel za povezavo z mladimi.

O organizacijskih spremembah v odboru osnovne organizacije sindikata bodo razpravljali tudi na sestankih SDS.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Jesenice zadnje dni v aprilu

NAGRAJENI PISMENI IZDELKI

Kadrovski sektor naše železarnice je letos že peto leto zapored med učenci sedmih in osmih razredov osnovnih šol radovljiške in jeseniške občine razpisal nagradno pisanje spisov na temo **JESENIŠKI ŽELEZAR PROIZVAJALEC IN SAMOUPRAVLJALEC**. Najboljših deset nalog, ki jih je ocenila posebna petčlanska komisija, bomo v nekaj nadaljevanjih objavili v našem glasilu. Komisija je podelila po dve prvi nagradi, dve drugi, dve tretji, dve četrti in dve peti nagradi izmed 23 dospelih spisov, katere so že na šolah izbrali kot najboljše.

JESENIŠKI ŽELEZAR PROIZVAJALEC IN SAMOUPRAVLJALEC

Sam sem bil doma. Sedel sem pri knjigi, ko je pozvonilo. Visok starejši mož, ki ga nisem poznal, se mi je predstavil in povedal, da želi govoriti z očetom. Povabil sem ga, naj vstopi in prisede, saj se mora oče vsak čas vrniti. Kar v zadregi je bil. Rad bi se izognil molku. Vprašal sem ga, kje dela in kako živi. Kar hitro se je živahno presedel. Zazdela se mi je, da ga je že misel na delo, na tovarno, pomladila. Rad je pripovedoval:

»Delam v martinarni. Tudi moj oče in ded sta bila železarja. V našem rodu je ta tradicija že zelo stara.

Takoj po končani osnovni šoli sem se zaposlil. Sorodniki so mi govorili, da je to trd in grenak kruh, toda meni se je zdelo: če so ga jedli oni, ga bom tudi jaz. Delal bom. Delo spoštujem, poštenega delavca tudi, pa naj ima ta ali oni poklic. In začel sem. V delu sem čutil zadovoljstvo in nesrečen bi bil, če bi delati ne smel ali ne mogel. V zgodnjih jutranjih urah sem hitel na delo. Mesto se še ni predramilo. Nikomur nisem zavidal počitka. Vesel sem bil svojega dela.

Najprej je bilo težko. Čez nekaj mesecev, morda je preteklo leto, sem se utrdil. Tudi starejši so mi pomagali in delo sem res vzljubil. Sam sem postal izkušen in kmalu sem lahko pomagal mlajšim. Delo je bilo naporno, težavno, večkrat smo bili preznojeni in na smrt utrujeni. Toda kakšno veselje je zavladalo potem, ko smo delo opravili. Včasih so nas tudi pohvalili. Nisem delal samo za denar. Veš, fant moj, če nisi s srcem pri delu, ti materialne dobrine ne prinašajo kaj prida zadovoljstva.

Za hip je utihnil. Pomislil sem, kako izgleda tovarna danes. Kot da bi se stene razmaknile, sem videl delavce in posamezne obrate. Pred očmi mi je živo stopila žebeljarna, saj mi je iz obiska v Železarni najbolj ostala v spominu. Povsod razbijanje strojev. Delavcev ni bilo veliko, vendar so vsi trdo delali. Nekdo je pakiral, drugi strževal stroju, tretji vozil embalažo, skratka, nikjer ni noben postajal. Vse je teklo kot ura. Začutil sem delovni utrip tovarne. Tako me je prevzela misel, da nisem slišal, ko je mož spet spregovoril.

»Čas je tekel. Prišel sem misliti na lastno izobraževanje. Vedno več je

bilo novega in kar priznam, da nisem razumel drugačnega utripa življenja in dela. Vsega je bilo preveč. Mislim sem si, če bi vse to znal, bi laže pomagal graditi lepši svet. Pomagal bi vsem in sebi. Učil sem se, prebiral in premišljal. Večkrat bi bilo zelo težko, toda misel, da sem spoznal skrivnosti, ki so se mi nekaj zdale nepremagljive, mi je vlila moč in pogled me: dosegel sem visoko izobrazbo. Veliko mi je pomagala tovarna in hvaležen sem za to pomoč.

Moža sem na tihem občudoval, saj je bilo gotovo potrebno precej volje in uma, da se je poleg naporega dela učil. Tudi njegova pripoved je izdajala trdnega in izobraženega moža, saj je govoril precej tekoče in živahno.

»Tovarna je postala resnična last delavstva. Postavili smo jo na samoupravne temelje. Trdo delo! Premagovati smo morali tudi odpor lastnih delavcev in le počasi smo vsi doumeli svoj cilj. Odslej smo si pogumno utirali pot. Čutil sem, da je na tej poti potrebno veliko znanja — ne le strokovnega, temveč tudi družbenega. Veliko sem študiral. Vsi smo se učili. Kolikokrat smo že mislili, da smo na cilju, pa se nam je spet odmaknil. Sedaj me je življenje že veliko naučilo. Spoznal sem tudi to, da družbeni razvoj ne more biti nikoli končan. Tudi vi, mlajši, boste težili k cilju, ki bo sprva blizu in jasan, na samem koncu pa trd, neizprosni in nedokončan. Iščejo pota in načine, da bi bilo naše samoupravljanje uspešno in vsem delavcem v zadovoljstvo.

Tedaj je pozvonilo. Prišel je oče in kar žal mi je bilo, ker mi je prevzel sobesednika. Spet sem sedel h knjigi. Rad bi se učil, a se nisem mogel. Misli so mi uhajale k možu, ki je živel in še živi preprost, a bogat in delovno razgiban vsakdan. Pred očmi mi je živo stopila martinarna, kakršno sem si zapomnil iz obiska v Železarni. Iz peči je sevala vročina raztaljenega jekla in delavci so opravljali vsako svoje delo. Slišal sem zvoke orodij in govorjenje delavcev, med vse pa sta se vrivala obraz in besede mojega novega prijatelja — prekaljenega železarja.

MARJAN JENKO,
osnovna šola Tone Čufar —
prva nagrada

Jeseniški železar se vedno bolj uveljavlja kot proizvajalec in samoupravljalca. Samoupravljanje se razvija in prinaša delavstvu vse večje pravice in dolžnosti. Organe v samoupravljanju volijo delavci sami, prav tako odločajo o proizvodnji železa in jekla.

Prvi delavski svet železarnice Jesenice je bil izvoljen 29. 1. 1950, delavstvo je dobilo v svoje upravljanje železarno. Na svečan dogodek v istem letu nas spominja veličasten napis na upravni zgradbi železarnice:

Pod Titovim vodstvom
smo
20. 8. 1950
uresnili geslo
»Tovarne delavcem«

To so bili začetki upravljanja delavcev. Njihove pravice so bile v začetku manjše, njihov program dela ni obsegal dosti načrtov, vendar so se delavci kot proizvajalci uspešno trudili za izboljšanje razmer, naraščanje proizvodnje, širitev obratov, varovali so tudi ljudsko premoženje. Kasneje so bili ustanovljeni delavski sveti v posameznih obratih, vendar samoupravljanje še ni bilo tako razvito, da bi delavski sveti v obratih imeli večji vpliv na gospodarjenje, o vsem je odločal delavski svet Železarnice. Leta 1973 so bila sprejeta dopolnila k ustavi in leta 1974 nova ustava. Takrat je delavec postal resnični samoupravljalca na vseh področjih. V novi ustavi je bilo določeno, »da svobodno in enakopravno z drugimi delavci v združenem delu odloča o svojem delu in o pogojih in rezultatih svojega dela«.

Delavec naj se kot proizvajalec in samoupravljalca zaveda svojih velikih pravic in dolžnosti. Njegova dolžnost je truditi se, da delo opravlja vestno zase in za skupno korist. Delo v železarskih obratih je težko, zelo nevarno in zahteva veliko pazljivosti. Delavcu pri plavžu je zapužena velika naloga, delo je naporno in vsaki nepazljivosti lahko sledi nesreča. Ko iz plavža priteče žareče, tekoče surovo železo in žlindra, se mu nudi veličasten pogled, mnogi delavci, trudni in oznojeni, odtrgajo za trenutek pogled od svojega dela na razbeljeno železo in se vprašujejo: »Kako je to mogoče?« Pogled na plavž, ko bruha žareče železo, je kakor pogled na podivjanega zmaja, ki bruha ogenj in prši na tisoče isker, potem pa se počasi umiri. Grodelj odpeljejo v druge obrate, kjer delavci z drugačnimi postopki spreminjajo brezoblično žarečo gmoto v jeklo, ki koristi človeštvu.

Z ustavnimi dopolnili so tudi v železarni Jesenice ustanovili temeljne organizacije združenega dela. TOZD so organizacije dela, ki imajo enak proizvod, delavci lahko ugotavljajo uspeh dela in z njim razpolagajo: sprejemajo razne načrte o proizvodnji in finančah, postavljajo odbore, volijo direktorje. Dogovorijo se, kako bodo razpolagali z dohodkom. Po pravih samoupravljanja TOZD sprejemajo različne predloge in uveljavljajo voljo večine. TOZD se združujejo v delovno skupnost Železarnice in se dogovorijo o ureditvi posameznih zadev. Imajo svoje delegacije v delavskem svetu Železarnice. Delavci izvolijo delegate, ki zastopajo TOZD. Delegati sodelujejo v skup-

Komisija, ki je ocenjevala pravilnost odgovorov

ščini občine in republike, kamor železar daje svoj prispevek. Delavci se enakopravno zberejo na zborih, razpravljajo in odločajo o stvareh, ki zadevajo vsakogar. Pogovorijo se o osebnih dohodkih, o razširjanju obratov, kako bodo prispevali denar za šport, kulturo, za gradnjo cest, kulturnih ustanov, stanovanj.

Vsi delavci naj bi enakopravno sodelovali v samoupravljanju in proizvodnji. S tem bi dosegli to, kar

zahteva naša socialistična ureditev, z boljšo in večjo proizvodnjo bi pomagali ljudstvu do boljšega življenja.

Mnogim ljudem daje Železarna kruh. Čeprav je delo težko in nevarno, ga večina od njih opravlja z ljubeznijo. Jeseniški železar naj bo vedno spoštovan kot proizvajalec in kot samoupravljalca!

**LILI ČOP, osnovna šola
Žirovnica — druga nagrada**

Danes naša železarna ni pomembna le za Jesenice, temveč za vso Jugoslavijo in vse naše gospodarstvo. O Železarni smo že veliko slišali. Tudi pri pouku kemije smo se menili o njej. Delno je predstavljena v knjigi Anorganska kemija in v glasilu Železar, iz katerega lahko zvedemo, kaj je novega in kakšni so načrti Železarnice. Naša želja, da bi jo videli tudi od znotraj, se je uresničila. Pokriti s čeladami smo si ogledali veliko tovarno, iz katere prihajajo razni izdelki iz jekla in železa, ki so iskani daleč naokrog. Na njih je vtisnjen zaščitni znak plavžarja. S kvalitativni izdelki so osvojili veliko tržišč. Da pa bi za dostili vsem potrebam, morajo proizvodnjo modernizirati. Gradijo novo hladno valjarne za potrebe predelovalne industrije. To je nov uspeh. Železarna ima sposobne strokovnjake in voditelje, ki težijo k sodobni proizvodnji. Delavci niso samo usposobljeni izdelateli kvaliteta jekla, temveč znajo tudi gospodariti s podjetjem. S svojim delom in voljo spreminjajo izgled Železarnice in Jesenic.

Takrat, ko sem si ogledovala Železarno, sem srečavala ljudi različnih poklicev. Najnapornejše delo se mi zdi delo talilca pri plavžu. Izpostavljen je visoki temperaturi. Njegov zaslužek zavisi od kvalitete grodja in količine le tega. Biti mora tudi strokovno usposobljen, zbran in svoje delo mora vestno opravljati. Mislim, da je delo talilca pri plavžu eden izmed najstarejših metalurških poklicev, saj so plavže poznali že v 14. stoletju. Čeprav primitivnejši, so opravljali današnjim sorodne naloge.

Ta delavec pa ne dela samo ob plavžu, temveč se kot vsi delavci Železarnice, vključuje tudi v delavsko samoupravljanje in pomaga s svojimi predlogi k čim boljšemu gospodarjenju.

Že v letu 1950 so v Železarni upravljanje prevzeli delavci. O tem govori spominska plošča na upravni stavbi. Iz leta v leto se je delavsko samoupravljanje dopolnjevalo. Da je delavcu omogočeno samoupravljanje in pogled v celotno poslovanje, je Železarna organizirana v štirih TOZD in v delovno skupnost Skupne službe. Tako je delavcu približano odločanje o razvoju podjetja, delitvi dohodka, stroških in nasploh o družbeno ekonomskem položaju.

Delavec se zaveda, da bo z dobrim gospodarjenjem zagotovljen hiter razvoj podjetja in boljše življenje njemu in vsem zaposlenim.

Delavci so že veliko sredstev namenili za stanovanja, prenovljeni zdravstveni dom Železarnice, kulturne in športne objekte, za odhiti in rekreacijo delavcev. Temu zgledu bi morali slediti tudi delavci v drugih podjetjih, saj le zdrav človek lahko dela in je vedno sposoben braniti svojo domovino.

Veliko delavcev pride s svojega delovnega mesta utrujenih. Prav zato iščejo razvedrila, poleti v kopalšču, pozimi na drsališču Podmežaklju. Svoj dopust pa lahko preživi v počitniških domovih ob morju.

V Železarni je zaposlenih čez 6.000 delavcev in ni lahko gospodariti v tako velikem kolektivu. Še posebna težava je v tem, ker je precej delavcev iz drugih republik SFRJ in jim je treba preskrbeti stanovanja, kar zahteva precej sredstev. Na delo pa se vozijo tudi iz naše bližnje in daljne okolice.

Delavci na svojih sestankih odločajo, koliko denarja bodo dali za izboljšanje življenjskih pogojev, za kulturo in izobraževanje, za zdravstvo, za stanovanja, za športne objekte. Svoje potrebe in želje morajo prilagoditi možnostim.

Da bi si Železarna zagotovila čim več strokovnih kadrov v domačem kraju, ima poklicne šole in srednjo tehnično šolo. S pridnim učenjem tudi mi lahko pomagamo Železarni in bomo čez nekaj let del nje, saj je od njenega poslovanja odvisno vse življenje na Jesenicah.

**VLASTA RAVHEKAR, osnovna
šola Koroška Bela, tretja
nagrada**

Majhna ročica je zgrabila očeta za nos. Tinček je bil neznančno vesel, da se je oče po nevarnem in napornem delu v službi vrnil zdrav domov.

Tinčkov očka je zaposlen v železarni na Jesenicah. Njegovo delo je težko in nevarno, toda on je spreten in močan. Sam si je izbral ta poklic in ga z veseljem opravlja. Zjutraj zgodaj vstaja, ko Tinček in njegova mamica še spita, se z avtobusom odpelje do Železarnice, pri vratarju natakne čelado in se v kabini preobleče v delovno obleko. Sreča tovariše in prijatelje, malo poklepeta, nato pa se razkropijo in vsak odide na svoje delovno mesto.

Potem pa se začne; vročina, ki peče v oči in lica, močna svetloba, da kar zaskeli; zlatorumene iskricice po-

plujejo v zraku in ugašajo. Tako se ponavlja iz dneva v dan. Tinčkovemu očetu so iskricice všeč in rad jih ima, ker ga vedno spremljajo pri delu.

Preko čela mu drsijo drobne kapljice znoja, toda on tega ne čuti in dela nemoteno naprej. Včasih malo vstane, da si izravna hrbet in bolečine izginejo; pomisli na ženo in sina, se posmeje in znova z vsemi močmi poprime za delo.

Tinček ima doma vse polno avtomobilčkov, s katerimi se igra. Pri tem postane lačen in takrat najraje poje pašteto, tisto iz pločevinke. Skatlico poizkuša že sam odpreti z jeklenim ključkom. Ve, da pločevina za njegove avtomobilčke in konzervne skatlice, pa jeklo za ključek prihaja iz rok njegovega očeta — jeseniškega železarja. Pa ne samo to! Sédimo v avto ali vlak, poletimo z letalom ali se povzpimo na ladjo! Kamorkoli se ozremo, srečujemo sadove železarske industrije. Železo in jeklo! Nepogrešljiva pri prevoznih sredstvih, v gradbeništvu, v strojni industriji, v medicini, elektrotehniki, v gospodinjstvih, celo v oboroževanju.

Med človekom in železom je nastajala močna vez. Sedaj, v dobi tehnike, se je le-ta še bolj okrepila.

Jeklo — nepogrešljiva kovina in osnova našega sodobnega življenja — nastaja v soju železne zarje in v znoju železarjev sredi razbeljenih žic in valjev.

Tudi Tinčkov oče je proizvajalec te dragocenosti.

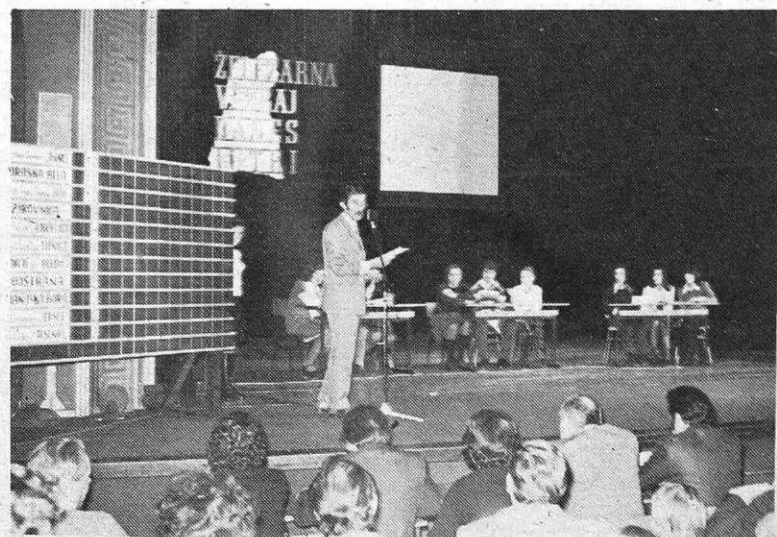
Kadar skličejo sestanek, se ga očeta vedno udeleži. Tam razpravljajo o tem, kaj je dobro in kaj slabo, kako bi kakšen proces taljenja še izboljšali, razpravljajo o programu in načinu dela, o medsebojnih odnosih v združenem delu, o osebnih dohodkih in podobno.

Včasih se tudi on oglasi in pove svoje mnenje. Vsi ga z zanimanjem poslušajo in upoštevajo njegove predloge, saj govori resno, zavzeto in preudarno.

V službi ga imajo vsi radi, ker je vsakomur dober tovariš, prijatelj v sili in v družbi.

Tinček je ponosen nanj; tudi mi smo ponosni na vse delavce v Železarni. Jeseniški železar, vsaka kaplja tvojega znoja je biser v ogrlici našega spoštovanja do tebe in do tvojega dela!

**MAJA KREUZER, osnovna
šola Koroška Bela — tretja
nagrada**

V finalnem delu preizkušnje o znanju o Železarni in železarstvu, so se v gledališki dvorani na Jesenicah pomerile najboljše tri ekipe

Spomini na našo revolucionarno preteklost

Ivan Jan

MRTVI NE LAŽEJO

13

(odlomek iz knjige)

Kaj pa morete zvedeti v gmajni! Filipu se je spet vrnil pogum.

Njegov glas je hotel biti bolj opozarjajoč kakor grozeč. Moč nemškega nasilništva je tedaj čutil velik del človeštva, vsa Evropa je bila njihova. Zato si na nobeni strani niso znali prav razlagati upora majhnega števila ljudi. Eni so ga podcenjevali, drugi so ga imeli za drago pustolovščino. Za partizane to ni bila predrznost, temveč nekaj samo po sebi razumljivega, s prisego zakonjenega. Vendar je vsakogar, ki je izgovarjal besede prisoge, spreletel srh in usakdo si jih je zapomnil tako, da bi jih lahko ponovil kadarkoli. Kako bi pozabili: da ne bom odložil orožja prej, dokler ne bo osvobodena zadnja ped slovenske zemlje, da bom, če bo potrebno, za ta cilj žrtvoval tudi svoje življenje. Samo svoboda – ali smrt!

Če se je to komu zdelo neresno ali preveč drzno, ni bilo nič čudnega. Tedaj je bil »wehrmacht« najmočnejša vojska na svetu in z jasno zastavljenim ciljem.

S tem je računala Filip, tega se je zavedal tudi Jesen.

Zato je odrezal:

– Raje govori o Golobu, ki ga zdaj niso dobili. A hitreje!

Filip se je temu spet hotel ogniti z grožnjo:

– Če niso njega, bodo pa druge!

Tudi to orožje so mu izbili iz rok. Zvedel je še za Blaža, za Peskarja in Kočarja, ki so ušli aretaciji. Zato je debelo gledal ob spoznanju, da so njegova dejanja »večala število partizanov, da je povzročil nekaj nasprotnega, kot je želel. Vendar pa je zvedel, da so precej ljudi, zlasti družine pobeglih, odpeljali v zapore in pregnanstvo.

– Zaradi tebe zdaj vlačijo po svetu tudi lačne in osamljene otroke!

Filipova stiska je vse večja. Ker se tudi Gorski ni zganil, je bil pripravljeno dati največ, kar je mogel.

Ponudil je, po njegovemu, visoko ceno, ki bo morda premotila Jesena in njegove tovariše.

– Dvajsetisoč mark vam dam, in še nekaj zlata zraven! Nikoli več ne boste imeli opravka s Filipom, če se dogovorimo. Za ta denar se dobi veliko!

Partizani so se spet čutili Filipovi ponudbi in Jesen mu je rekel:

– Ponudil si preveč. Tvoje življenje ni vredno niti počenega groša! Če pa bi s tem denarjem oživel vse svoje žrtve in bi bile popravljene vse krivice, bi bil ti posledaj najsvobodnejši človek na svetu! Mislíš, da je Nemcem toliko zate, kot si domišljaš? Bil si jim že odveč?!

Filip je bil zadet v najboljčutljivejšem mestu.

Tega Jesen ni govoril zaradi njega, bolj zaradi svojih ljudi, ki jim je bilo zasliševanje v poduk.

Filipova zadeva je bila v tem trenutku očitna, a je potem zamolklo ponovil:

Saj bi dal iz svojega! Imam skrito!

O tem, da je oberturmführer morda nalašč spustil ženo k Petru, ni hotel več razmišljati. To je skušal imeti za napako, ki se ne bi smela pripetiti. Jesen je takoj poprijel:

– Če imaš, boš tudi dal! Govorili bomo še, kje je in zakaj si dobil!

Filip je šel po sopo...

Potem pa je Jesen rekel:

– Če bi nam povedal vse, kar veš, in tudi tiste, ki še delajo za gestapo, bi se morda domenili za ceno. Ni nam za denar, o ljudeh govori! Doslej nisi povedal kaj dosti več, kot že vemo!

Filip je tehtal, če Jesen misli resno! Vendar mu je bilo jasno, da bi si s pripovedovanjem o usem sam izrekel smrtno obsodbo. Govoriti o mrtvih. Ne, raje ne. Zamišljeno je umolknil.

Jesen pa je vrtil:

– Še kaj o načrtih? Kdo je še na vrsti?

Vseskozi ne bo mogel ovinkariti. Nemara se bo z nekaterimi izjavami nazadnje le kako odkupil ali vsaj olajšal težo. Predolgo ni odgovoril. Tonček je že vzdignil roko. Medtem se je domislil in povedal:

– Nemcem je bilo brez mene znano, da imate večkrat ranjence. Zvedeli so, da jih obiskuje doktor Volčič. Ta bi bil zdaj med prvimi.

Zasliševalci so se spogledali. Tega se je prestrašil, zato je dodal:

– Če ne bi bilo mene, bi ga že prijeli. Dobra prijatelja sva!

Še je moral govoriti o načrtih, za katere zasliševalci niso mogli zvedeti, kdaj jih bo konec. Brž ko so ga privili, je spet povedal kaj novega. Vsako izpoved so mu morali izsiliti.

Povrnili so se k vprašanju o njegovih sodelavcih.

– Vsekakor nisi delal sam, kaj?

– Da, o tem govori, je naglo pokrepil vprašanje še Gorski in mu ostro gledal v oči. Zdaj se ga bo lotil še on, so mislili drugi.

Filip pa se ni dal zmeti. Zmignil je z rameni in ponovil prejšnjo trditve. Partizani so čutili, da o tem noče govoriti, zato mu niso dali miru. Preveč takega je bilo, da mu ne bi pomagal še kdo. Begali so ga z vprašanji, večkrat po vrsti oživljali dogodka, pa spet ponavljali, o čemer so že govorili.

Kljub udarcem, o kakem pomočniku tudi posledaj ni znil nobene.

Gorski ga sicer ni tepel, useskozi pa ga je ostro gledal ter včasih dodal kako vprašanje. Tobačna akcija z Ravnikovem je bila za obe strani nerodna zadeva.

Jesen je slutil resnico, a moral je je dognati.

– Zakaj si obdolžil Ravnikova? Iz Filipa je zdaj bruhnila maščevalnost.

– Zmešali smo vam štrene. Potem ste jih lepo potokli sami.

Jesen, ki je bil pri zasliševanju Ravnikovec, je pobledel. Ob spominu na usodno zmoto se je zalotil, da je to, kar pravi Filip, tudi res.

Filip je tvegala, da ga bodo tepli, a vendar se to ni zgodilo. Ob Ravnikovec so se obveščevalci čutili potlačene. To ga je razživilo, da se jim je celo prekanjeno posmehoval.

– Prevečkrat se pustite zapeljati. Tudi mene nikoli ne bi dobili, če ne bi prišla umes neumnost s Petrovo ženo!

Filip se ni trudil, da bi oporekal, komu je služil. Zdaj ne. Še hvalil se je s tem. Zato ga je Tonček spet usekal in zarenčal:

– Ne maži že tako umazanega gobca; da bo iz njega lahko prišla še kaka beseda! Raje govori o sodelavcih!

Jesen, ki se je ubijal zastran Ravnikovec, je potem spet vprašal:

– Kaj pa je z Martino? Ima ona pri vsem tem kaj več, kot si trdil poprej?

Filip je bil napet že tako zelo, da ob nerodnih vprašanjih ni odgovarjal takoj in je raje tipal z nasprotnimi vprašanji. Prepričan je bil, da o Martininih obiskih v zaporih partizani niso vedeli. Iskal je vsaj kako majhno razpoko, da bi splezal skoznjo. Ena izmed takih naj bi bila Martina. Ta ga ne bo pustila na cedilu, preveč je imela masla na glavi. Sestra me ne bo izdala!

– Spet Martina, je odgovoril.

– Kaj jo mešate k meni, saj je bila vendar Aleševa!

Čakal je, kaj bo zvedel iz naslednjih Jesenovih besed.

– Predolgo je doma. Gotovo je nisi pustil pri miru!

Filip je začutil, da mu je Jesen nastavljal novo past. Moral bo odgovoriti prepričljivo.

– Vedno je bila na Aleševi strani. Kaj bi govorili kar tako, ko jo lahko vprašate sami!

Zasliševanje se je zavleklo, da se je medtem začelo nočiti. Vsi so bili že utrujeni. Kazalo pa je, da od Filipa še niso zvedeli vsega.

Proti koncu je spet začel ponujati denar. Znebil se je celo trditve, da bi v tem času pač izdal kdo drug, če ne bi on.

– Nekdo bi pač delal tudi to, je rekel in grdo gledal Gorskega. Ničesar še ni storil zanj.

Čudno pa se mu je vseeno zdelo, da ga še niso skušali ubiti. Tepli so ga res, a da bi ga hoteli ubiti, tega še ni omenil nihče!

Poskusiti moram kaj! Zadnji čas je! si je rekel, kot bi slišal, kakšno povelje velja zanj.

Jesen je vedel, da morajo živga prignati na pokrajinsko vodstvo. Bo že tam povedal, česar oni niso mogli stisniti iz njega!

Filip je medtem začel nekaj menicati, potem pa je zaprosil, če ga puste na potrebo.

Neprijetna reč. Jesen je odločil:

– Ne gre drugače. Dva z njim. Ti in Tonček! Če boš kaj poskušal, bo takoj počilo. Fanta, z glavama odgovarjata! je naročal vsem trem.

Skozi vejevje so presevali blede lunini žarki, da je bilo med drevjem precej svetlo. Peljala sta ga malo v stran, tik pod strm rob. Stražarja sta ves čas merila proti Filipu s pripravljenim orožjem.

– Prekleta si imeniten, ker moraš imeti kar dva strežnika, ga je zbadal Tonček.

Pustila ga je odprtega. Pohitela je k durim, jih na široko odmaknila, ko pa je hotela čez prag, se je postavil prednjo mlad vojaček. Gledala ga je, ko da ji je zašel pod čevlje.

– Kaj bi rad? se je hotela zakregati. Je spet kakšna vojna? Črni vojaček – videti mu je bilo, da je pretkan – se ji je posmejal, dvignil od tal puško in jo vagal v roki kot palico.

– Ja, ji je rekel, vojna je! Spet je fašizem spodaj. Borba bo! – Kakšna spet? Se niste, vrage dosti pobijali? Alo! je pokazala z roko, naj se ji umakne. K maši grem!

Vojaček se ji je smehljaj. Ni se zganil. Še bolj, se ji je zdelo, se je ustopil prednjo.

– Bo kaj? je hotela po stopnicah.

Vojaček je odkimal.

– Čakaj, pob! Jaz grem k maši! Pusti staro žensko na miru in se loti takšnih, ki imajo tri križe manj. Alo, daj!

– Ne boste šli, tovarišiča! je vaginal puško. Imam naredjenje.

– Kakšno naređenje, se mu je umikala in režala vanj. Zakaj pa? Kaj sem vam pa jaz naredila? Vino sem dala, mast ste pobrali, vole odgnali. Če pa hočete mene, eva, izvoli! se mu je spet približala.

– Ne vas ne vaših volov ne maram! je podrobil izpod čela z bliskavimi očmi.

Strgarko je zaneslo nazaj, ko da jo je kdo pahnul. Gledala je vojačka in se ga začela bati.

– Šli boste, je pokazal vojaček na cesto, k Peterlinovi hiši. Od tod bom gledal, če boste res šli. Ne izzivajte me!

– In kaj bom tam?

– Tam, je postavil predse puško. Tam boste pa že videli!

– Kdo bo pa dal živadi jesti?

– Nobeden!

– Si ob pamet! je zaupila.

– Kot sem rekel. Ste slišali? je dvignil glas in jo pogledal, kot se pogledajo ženske, da se podelajo.

Strgarko je zapihala, sunila z ramo mimo vojačka in šla. Šla je počasi, ko da se hoče premisliti. Vojak pa je gledal za njo, dokler ni izginila za ovinkom.

K Peterlinki pa jih je šla cela rajda. Šle so Goriška, Štihlja, Donatova, Rajgljova. Sprejaj jih je bilo pa še več.

Strgarka je stopila in zaklicala Rajgljovi. Ženica se je obrnila, segla v krilo in se začela usekovati.

– Tudi vi k Peterlinki? jo je začela dohitevati.

– Kajpak! je jezno odvrnila. Debevca moramo pokazati.

– Debevca! se je začelo jasnit Strgarki, zakaj je vojak pred hišo.

– Saj ni na veji, sem rekla tistemu Srbu, je zamahovala Rajgljovka. Srb pa: Ti znaš gde je! Spomnila se budeš. Pa ni pustil, vrag turški, ne krave napojiti ne pastirja na pašo. Dokler ne budeš kazala, ništa. Pa krava, sem rekla, krava ja ne ve, kje je. Zato pa ti kaži, je rekel.

PAVLE ZIDAR

40

SVETI PAVEL

– A tako! se je čudila Strgarka. Pri meni je pa neki mulec, črn kakor tisti Primorci. Pravi makaronar! Ni me pustil v hlev. Ni pa nič zinil, da iščejo Debevca... A zdaj zato ne bomo smeli na pašo gnati?

– In na vodo ne! je rekla Rajgljova z glasom, ki bi bil lahko posmeh in jok.

– Pa kje je Frenk? Veste vi?

– Kako naj vem? se je ustavila Rajglja. Vem le, da na vasi je. Kje, pa vedo Debevca in otroci. Ti pa menda niso nori, da bi očeta pokazali.

– O sveta nebesa! sta šli naprej. Teta, če bi vedela, ne zinem, pa če mi kožo deró s trebuha.

– Saj je ne bodo! je zanergala Rajglja. Ljudje niso osli. Bo pa hudo, če bo živina plačevala namesto nas. To bo hudo.

– Jo. Živina! je prikimala Strgarka.

– Tu se bo moralo nekaj narediti. Ljudem se bo živina smilila. Seveda, če pa Frenka dobó, nam bodo pa vrat stisnili!

– Vrat! je pritrdila Strgarka grleno.

– Oja! je zajamrala Rajglja kot kokoš, ki jo je prišla otožnost. Na stare dni bom žandarjem v roko padla namesto smrti.

– Vse smo pa tudi že skusili! je pritegnila Strgarka. Cesarje, kneze, škofe, generale! Enkrat bi bil lahko že mir.

Po deseturni vožnji po slabih cestah, vendar lepih krajih, kjer ni mogel dremati nihče, se je počitek in spanec prilagel vsakomur.

17. 6. 1974

Prva jutranja naloga je bila urediti tabor, šele potem smo pričeli pripravljati zajtrk. Pred vsakim šotorom je bilo živo. Krušič, Šiler, Delavec in Koblar so stikali glave in se menili o načrtu tega dne. Katra in Kati pa sta prižigali gorilnike na plin in pridno brskali po nahrbtnikih ter škatlah s konzervami. Pozna se, da mnogo hodijo z možmi na pot in vedo, kakšno hrano potrebujejo. Tudi ostale ženske niso zaostajale. Pridno so kuhale in le kdo bi si mislil, da ima učiteljica ali pa bančna uradnica toliko smisla za kuho.

Mojstrčani so bili zelo pridni. Kar na hitro so vse uredili in jih je Gustl že ob 8. uri odpeljal. Mi smo bili bolj počasni in smo bili pripravljeno za odhod ob 9. uri. Ta dan so bile dežurne: Katra, Kati, Ivanka in Tea, naša bolničarka.

Mojstrčani, šest po številu in en član PD Martuljek so šli skozi Lokve do Ledene pečine, od tam do sedla Račvanj, kjer so pustili nahrbtnike in se podali na najvišji vrh Durmitorja, Bobotov Kuk (2522 m). Z vrha so se vrnili do nahrbtnikov, prešli sedlo in se spustili v Gornjo Ališnico, nato v Spodnjo Ališnico in mimo Zmijinega jezera do tabora, kamor so se vrnili ob 18. uri.

Šter in Ručigaj, člana AO Kranj, pa se nista zadovoljila samo s hojo po snegu. Zaželela sta si skal in zvoka kladi. Zato sta se napotila skozi Lokve pod Terzin Bogar in si tam izbrala severozahodno steno. Plezala sta tri ure in uspela ponoviti smer, ki je označena s težavnostno stopnjo IV–V. Zadovoljna sta sestopila preko Male Previjske mimo Stojanovičevega bivaka v Veliki Karlici in se vrnila zadovoljna v tabor.

Glavna grupa pod vodstvom Janeza, Janka in Slavka pa je odšla iz tabora ob 9. uri. Bilo nas je 16. Šli smo ob jezeru in nato po poti do Lokvic, kjer smo zagledali prve gorske prebivalce – pastirje z ovcami in kravami. Svoje komunikacijske sposobnosti sta takoj pokazala Peter in Albin, pa tudi Zdenka ni zaostajala. Takoj so navezali stike z domačini in tudi napravili kupčijo za

mleko in sir. Tu so naleteli tudi že na sneg. Sonce je prijetno sijalo in kolona se je počasi premaknila do naslednje staje, kjer sta bila zopet zelo prijazna domačina, mož in žena. Ker gre markirana pot v drugo smer, smo ju vprašali, če morda pelje kakšna pot do Ledene pečine. Prijazno sta nama pokazala pot in ob kramljanju in fotografiranju smo se poslovili. Kmalu smo

Valodi Stojan

Z GORENJSKIMI PLANINCI NA DURMITOR

3

prispeli do skale, na kateri je pisalo »Izvinite, boljšega puta nima«. No, ker so tako lepo napisali, se tudi nismo prav nič jezili, pač pa ob smehu nadaljevali pot. Pred seboj smo že videli hrib Obla glava, sredi katere je Ledena pečina. Ker smo smer videli, smo šli kar po snežnih plazovih. Že od daleč smo zagledali Delavca iz Mojstrane, ki je šel vrh snežišča pod Oblo glavo. Vedeli smo, da nismo več daleč od cilja. Sonce je precej grelo, zato smo previdno prečili snežišča in prišli na izhujeno sled Mojstrančanov. Še nekaj napora po pobočju in že smo bili na cilju.

Odložili smo nahrbtnike in šli na ogled jame. Mnogi nismo bili preveč navdušeni, ker smo si pač mislili, da je jama podobna jami, vendar smo iz solidarnosti molčali. Za sebe vem, da sem bil zelo presenečen pri ogledu. Na vrhu je bila jama zadelana z nanošenim snegom in le ozek prelaz in strmo snežno pobočje v jamo prepušča svetlobo.

Durmitorska idila

NEKAJ VEČ O MRLIŠKIH VEŽICAH NA BLEJSKI DOBRAVI

Na seji vseh treh zborov občinske skupščine Jesenice, ki je bila 24. februarja letos, je bilo delegatom posredovano poročilo izvršnega sveta o pripravah za izgradnjo pokopališča s pripadajočimi objekti na Blejski Dobravi. Po sklepu 2. seje gradbenega odbora za izgradnjo mrliških vežic na Blejski Dobravi, so člani odbora na ločenih sejah vseh treh zborov tudi poročali o dosežanjem delu in nalogah za čimprejšnji pričetek gradnje tega prepotrebne objekta.

Razprava o pripravah za izgradnjo mrliških vežic je tekla tudi na zborih občanov v mesecu marcu. Ko bodo zbrani vsi predlogi oz. pripombe, ki so jih delegati in občani izrekli na vseh teh razpravah, bo gradbeni odbor te na seji analiziral, oziroma se z njimi seznanil in na važnejše pripombe dal tudi ustrezna pojasnila oz. odgovore.

Čeprav je bilo o gradnji že precej povedanega, pa tudi napisanega, menim za potrebno, da vsa dosežanja obvestila nekoliko dopolnim in sicer z opisom situacije objekta ter realizacije programa gradnje.

Iz objavljenega prvega osnutka paragonškega bloka, o katerem bo dokončno sklepal gradbeni odbor v teh dneh, je razviden objekt mrliških vežic s poslovnim prostorom, ki je lociran v skladu z zazidalnim načrtom za to območje in sicer na sedanem obstoječem parkirnem prostoru pokopališča. Objekt bo takorekoč »prislone« na sedanje pobočje, večji prostor pred njim pa bo služil kot zbiralni prostor.

Prostor bo s prestavitvijo parkirnih prostorov vsekakor dovolj miren ter odmaknjen od površin pokopavanja, s tem pa bo tudi dana možnost za dostojen oz. nemoten razvoj pogrebne ceremoniale.

V prvi fazi je predvidena, na osnovi statističnih podatkov, izgradnja poslovnega prostora in štirih vežic z dostopno cesto in parkirnišči na novi odmaknjeni lokaciji.

Vežice, katerih osna razdalja je 8,40 m, so ločene z zelenico in primerno hortikulturno ureditvijo. Posamezne vežice so na pobočni strani povezane s pokritim servisnim hodnikom, ki bo omogočal pogrebni službi nemoten dovoz in odvoz krst. Posamezna vežica je deljena na vhodni del in »javni del« namenjen obiskovalcem ter na prostor za postavitev krste, ki pa je ločen od tako imenovanega »javnega« prostora s stekleno pregradno steno. Poleg osnovnega namena, bo že omenjeni servisni hodnik služil tudi kot shramba za vozčke, prirodni in dekorativni material in podobno.

Z odločbo izvršnega sveta občinske skupščine o imenovanju gradbenega odbora za izgradnjo mrliških vežic na Blejski Dobravi, je le-ta sprejel naslednje okvirne naloge:

- da sodeluje pri izdelavi projektnih nalog za tehnično dokumentacijo,
- da sodeluje pri izvedbi sporazuma za zbiranje sredstev in vrši stalen nadzor nad zbranimi, kakor tudi porabljenimi finančnimi sredstvi,
- da rokovno spremlja izgradnjo žal in po potrebi ukrepa,
- da tekoče obvešča izvršni svet o gradnji in problematiki.

PRIPRAVE NA POBRATENJE BLEJSKE DOBRAVE S KS RAVNE - BATE

Sklep letne konference krajevnega organizacije ZB NOV na Blejski Dobravi se že pričena uresničevati. Ker je na območju Banjske planote oziroma v krajevni skupnosti Ravne - Bate pri Grgarju, Čepovanu in okolici padlo sedem borcev NOV z Blejske Dobreve, ki je bila KO ZB NOV iniciator za pobratenje obeh krajevnih skupnosti. V vasi Podlaka smo že pred leti odkrili spominsko ploščo tamkaj padlemu sekretarju okrožnega komiteja SKOJ - za rajon Gorje - Bled in kasneje sekretarju SKOJ v brigadi Simona Gregoričiča, tov. Milanu Kalanu.

Namen pobratenja je, da se na osnovi tradicij in sodelovanja v času NOB, ter povojnem obdobju utrdi in razvija bratsko sodelovanje na raznih področjih dejavnosti med obema krajevnima skupnostima.

- da ob dokončni izgradnji vežic izdela zaključna poročila in jih dostavi izvršnemu svetu.

V tem tednu je sklicana 3. seja gradbenega odbora, na kateri bo odbor razpravljal in sklepal predvsem:

- o sprejetih ponudbah za prevzem gradbenih del, katera je do roka t.j. 26. marca prejelo podjetje Kovinar kot investitor,
- o sprejetju osnutka paragonškega bloka in o tisku istega,
- o predlogu podjetja Kovinar glede gradnje prostorov za stalne in občasne pokopališke delavce, kakor

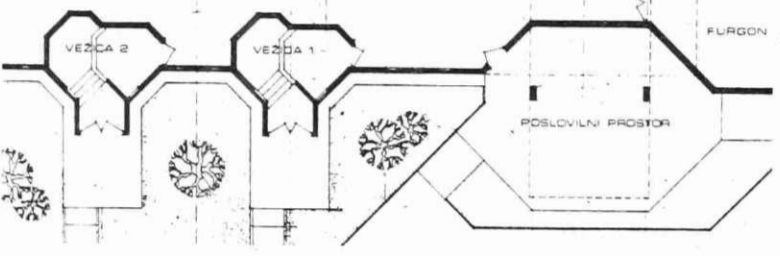
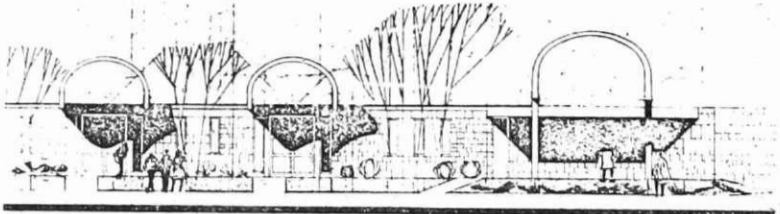
tudi o potrebnih prostorih za potrebe zunanjih sodelavcev in obiskovalcev pokopališča in

- o nalogah nadaljnjega dela odbora za pričetek gradnje.

Z ozirom na neodložljiv obširen dnevni red te seje, bo gradbeni odbor na naslednji seji razpravljal o pripombah, izrečenih na zborih občanov, kakor tudi o sprejetih prijavah, stališčih in pripombah organizacij združenega dela o zbiranju sredstev za gradnjo.

Do 27. marca je izvršni svet občinske skupščine prejel 22 odgovorov delovnih organizacij glede zbiranja sredstev po predlaganem samoupravnem sporazumu. Seveda bo gradbeni odbor skupno z IS posebej analiziral del negativnih odgovorov, ki sicer odobravajo in podčrtavajo nujnost gradnje žal, vendar obveznosti po podpisu samoupravnega sporazuma, vsaj zaenkrat ne morejo sprejeti, ali pa prosijo začasno odložitve in oprostitev v letu 1975.

Predsednik gradbenega odbora EDVARD CENCEK

IZ SEJE VSEH TREH ZBOROV OBČINSKE SKUPŠČINE

V ponedeljek, 31. marca, so se na ločenih sejah sestali delegati vseh treh zborov občinske skupščine Jesenice. Ker smo o dnevnem redu seje zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora podrobno poročali v prejšnji številki našega glasila, bomo danes le na kratko sporočili, kaj so delegati predlagali oziroma sklenili.

Delegati vseh treh zborov so razpravljali o predlogu družbenega dogovora o politiki stanarin v letu 1975. Posredovana jim je bila analiza, kaj naj bi v povprečju 25-odstotno povečanje pomenilo za našo občino in občana, prvotni predlog pa so spremenili le v toliko, da naj bi nove stanarine veljale s 1. majem letos (o tem preberite posebni sestavek v tej številki glasila).

Delegati so brez pripomb potrdili predlog proračuna občine za letošnje leto, ki predvideva skupno 26.718.837

dinarjev dohodkov, v tem okviru pa tudi letošnjo porabo. Potrdili so besedilo odloka o rekonstrukciji ceste v Podkorenu, kjer naj bi tako na cesti proti Korenskem sedlu kot tudi na cesti proti Ratečam uredili obvozni cesti in to tako, da bi kar najmanj prizadeli obdelovalne površine. S sprejetima variantama soglašajo tudi občani Podkorena. Delegati vseh treh zborov so poslušali tudi dvojno poročilo, in sicer poročilo skupine, ki delegira delegate v zbor skupščine SRS in pa poročilo o poteku družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja o skupni porabi v občini za letošnje leto in obe poročili tudi potrdili.

Poleg tega so delegati zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti razpravljali tudi o letošnjem programu komunalnih del. Tudi to pot je bilo izrečenih nekaj mnenj, delegatom pa je bilo tudi povedano, da letošnji program ne bo mogel biti v celoti realiziran, ker ni toliko denarja, da pa takšen program olajšuje upravnemu organu pripravo in izvedbo posameznih nalog, ki so nujne.

Delegati obeh zborov so potrdili tudi odlok o spremembah in dopolnitvah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačila za storitve, pri čemer gre za poenotenje obdavčitve nekaterih alkoholnih pijač v gorenjskih občinah. Strinjali pa so se tudi s predlogom, da bi obrtnikom, ki se ukvarjajo s popravili, vzdrževalnimi deli in izdelavo nekaterih izdelkov dovolili tudi več zaposlenih delavcev od pet, toda največ sedem.

Delegati so potrdili predlog odloka o združevanju sredstev za uresničitev programa samoupravne telesno kulturne skupnosti Jesenice, ki glede na kratek rok ni bila v stanju izpeljati postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma o financiranju programa telesno kulturne dejavnosti v letošnjem letu. Z odlokom bo telesno kulturna skupnost letos zbrala 5.129.000 novih dinarjev.

Brez pripomb pa je bil potrjen statut samoupravne stanovanjske skupnosti Jesenice.

Poleg delegatskih vprašanj so delegati vseh treh zborov opravili še nekatera imenovanja. Soglašali so z imenovanjem Marije Romih na delovno mesto občinskega javnega tožilca. Zaradi službenih zamenjav so v svet za ljudsko obrambo imenovali Staneta Potočnika in Marijo Vičar, imenovali pa so tudi Zvoneta Dragana, podpredsednika IS SRS in člana CK ZKJ za predsednika organizacijskega komiteja za organizacijo svetovnega prvenstva v alpskem smučanju v Kranjski gori.

Novice iz radovljiške občine

V ponedeljek, 31. 3. so bile ločene seje vseh treh zborov občinske skupščine na katerih so razpravljali o 12 točkah dnevnega reda. Med drugim so sprejeli odloke o letošnjem proračunu občine, o posebnem občinskem davku od prometa, o komunalnih taksah, o odpravi odloka o samoupravni skupnosti za komunalno dejavnost, nadalje še program komunalnih del, družbeni plan občine za 1975. leto ter odločbo o splošnem interesu rekonstrukcije ceste Gobovci-Kropa. Opravili so tudi več imenovanj in volitev.

Na 25. seji izvršnega sveta občinske skupščine so obravnavali in sklepali o zaključnih računih za 1974. leto sklada za komunalno urejanje zemljišč, sredstev za ceste, sredstev za nakup stanovanj udeležencev NOV, sklada za pospeševanje kmetijstva in bivšega družbenega investicijskega sklada. Potrdili so tudi finančne načrte za leto 1975 sklada za pospeševanje kmetijstva in investicijskega sklada ter osnutek samoupravnega sporazuma o načinu združevanja in uporabe sredstev, ki jih delavci TOZD namenijo za skupne potrebe KS. Razen tega so obravnavali poročilo o črnih gradnjah in zadeve s področja gradbeništva in urbanizma in potrdili predlog odloka o določitvi stopnje za letošnje financiranje telesno kulturne skupnosti v občini.

Družbeni plan in občinski proračun za 1975. leto je bil obravnavan na zborih volivcev v vseh KS v občini. Gradivo, ki so ga pojasnjevali člani izvršnega sveta OS je bilo deležno izjemne pozornosti. Občani so na zborih sprejeli nad 140 raznih dopolnil in pripomb. Te se nanašajo predvsem na najnujnejše komunalne potrebe krajev, na financiranje KS in izboljšanje življenjskih pogojev ljudi v manjših KS. Precej pripomb je bilo tudi na prepočasno medsebojno povezovanje gospodarskih organizacij ter na preskromno načrtovanje družbenega proizvoda.

Letošnja štafeta mladosti je preko Jamnika prispela v radovljiško občino v sredo 2. aprila. Ob 17. uri so ji privedli slovesen sprejem v Kropi, nato pa so jo mladinci prenesli preko Podnarta, Posavca in Črničva v Radovljico. Večja svečanost je bila pred hotelom Grajski dvor ob 18. uri. Pripravili so kulturni program, sodelovali pa so tudi številni člani športnih organizacij, konjeniki in padalci. Preko Lesc je štafeta krenila na Bled, kjer je bila ob 19. uri slovesnost pred hotelom Svoboda. Od tam je nadaljevala pot v Gorje in preko Poljan na Jesenice.

Na torkovi seji sekretariata aktiva komunistov - kulturnih delavcev so spregovorili o izvajanju sklepov 1. seje aktiva komunistov - kulturnih delavcev, o programski usmeritvi kulturne skupnosti v 1975. letu ter o nalogah in skrbi za varstvo spomenikov in obeležij NOB.

Obveznosti iz preteklih let so v letošnjem občinskem proračunu zrasle kar za 145 % in znašajo 2.525.700 din, medtem ko so lani znašale 1.027.738 din. Največ denarja bo treba vrniti cestnemu podjetju Kranj za asfaltiranje cest v znesku 1.500.000 din, 500.000 din za povračilo posojila skupnosti otroškega varstva za gradnjo zdravstvenega doma Radovljica, ostalo pa za poravnava računov za obnovitvena dela sodne stavbe, rušenje hotela Petran na Bledu in za nakup stanovanj delavcev milice.

Proračunski dohodki občine Radovljica v 1975. letu bodo znašali 35.802.684 din, upoštevajoč dovoljeno splošno porabo, ki bo letos v mejah sprejete resolucije o družbenem razvoju 23,1 % večja kot lani. Odlok o tem so sprejeli delegati na ponedeljkovi seji občinske skupščine in pooblastili izvršni svet, da lahko odloča o uporabi sredstev iz tekoče proračunske rezerve v višini 300.000 din.

Prejšnji petek, 28. 3. so v prostorih občinske skupščine predstavniki občinske skupščine, vodstev občinskih družbenopolitičnih organizacij in vseh SIS podpisali družbeni dogovor o gibanju, obsegu in strukturi skupne porabe v občini za 1975. leto. Celotna stopnja za skupno porabo bo po tem dogovoru znašala 29,60 % od bruto OD, od te pa za skupno porabo na občinski ravni 15,43 %. Predvidoma bodo bruto OD v občini za 1975. leto dosegli višino 705 milijonov din.

V skladu s sklepi aktiva komunistov delavcev je komisija za družbeno-ekonomske odnose pri občinski konferenci ZK na včerajšnji seji pregledala vse priprave stabilizacijske programe iz delovnih organizacij ter po sektorjih in panogah opravila oceno. To bo posredovala komiteju in pristojnim občinskim organom za pripravo programa stabilizacijskih ukrepov v 1975. letu.

Pod vodstvom Antona Suhadolnika se je šela v torek 1. 4. tudi komisija za organiziranost in razvoj ZK pri občinski konferenci ZK. Obravnavala je program ustanavljanja novih osnovnih organizacij in aktivov ZK v občini in gradivo za poslovniki-svetov ZK v KS in TOZD.

Priprave za letošnjo politično šolo, ki jo po programu občinskega komiteja ZK organizira delavska univerza Radovljica, so že pri koncu. Pouk po A programu se prične v ponedeljek, 7. aprila in bo trajal 50 ur, do 12. aprila. Šola bo v prostorih hotela Svoboda na Bledu, predvidoma pa se je bo udeležilo okoli 40 mladih slušateljev. Drugi nadaljevalni del po B programu bo v prvih dneh maja. Sredi aprila bo tudi uvajalni seminar za kandidate in novosprejete člane ZK, ki bo trajal dva dni. Občinski komitej bo zbiral prijave do 10. aprila.

Na 3. seji informativno-propagandne komisije pri občinskem odboru ZRVS pod vodstvom Cirila Rozmana so govorili o tekočih nalogah obveščanja članov ZRVS in javnosti o delu te organizacije in o pripravah na SLO. Pregledali so tudi načrt republiške komisije ZRVS. Ugotovili so, da je največ naročnikov v Sloveniji na TV-15 in Našo obrambo iz radovljiške občine, vendar bo komisija stremela, da se bo število naročnikov še bolj povečalo.

Delovna skupnost kinopodjetja Bohinj je na zadnji seji sprejela sklep, da se priključi kot posebna sekcija k DPD Svoboda Tomaž Godec v Boh. Bistrici. Tako so se odločili zaradi uspešnejše dejavnosti, ker samostojno ne morejo kriti vseh materialnih stroškov in režije. Prvotni namen, da bi se pridružili skupaj z blejskim kinopodjetjem k radovljiškem, pa je odpadel.

Pred mesecem so že stekla zemeljska dela na gradnji nove osnovne šole v Begunjah. Ta objekt sodi še v program izgradnje šol iz prejšnjega obdobja, ki se je na osnovi prvega referenduma zaključilo v začetku leta. Šola gradi SGP Gorenje Radovljica in naj bi bila gotova na začetku prihodnjega šolskega leta.

Jeseniško podjetje Kovinar je v Radovljici položilo in uredilo nad 300 m glavne kanalizacije za obtežilnik v globini 5 m. Čeprav je bilo predvideno, da bodo dela trajala dva meseca, so prizadevni izvajalci opravili celoten posel v samo 12 delovnih dneh.

Na gostovanju po Jugoslaviji so se v četrtek 27. 3. ustavili v Radovljici člani harmonikarskega orkestra tovarne glasbil Hohner iz ZRN. V avli osnovne šole A. T. Linhart so nastopili v okviru kulturne akcije z deli Čajkovskega, Bizeta, Bacha, Griega in z več znanimi filmskimi in folklornimi melodijami. Za njihovo vrhunsko glasbeno izvajanje so poželi zasluženo priznanje do zadnjega sedeža polno zasedene avle.

V prostorih hotela Grajski dvor v Radovljici je od ponedeljka 1. do petka 5. aprila na ogled razstava pisarniškega pohištva, pisalnih, računskih, fotokopirnih, razmnoževalnih in drugih strojev za sodobno pisarniško poslovanje. Razstavo, za katero vlada med občani veliko zanimanje, je organiziralo trgovsko podjetje Zarja z Jesenic.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

ZA KULTURO MANJ SREDSTEV KAKOR LANSKO LETO

Pretekli petek, 28. marca je predsednik Miroslav Noč sklical drugo sejo skupščine kulturne skupnosti Jesenice. Poleg potrditve zapisnika prve seje, so razpravljali in sklepali o finančnem in poslovnem poročilu kulturne skupnosti Jesenice za leto 1974, sprejemali program kulturne skupnosti s finančnim planom za leto 1975 ter potrjevali družbeni dogovor o razporejanju dohodka, osebnih dohodkov in nekaterih drugih osebnih prejemkov ter gibanju, obsegu in strukturi skupne porabe v letu 1975 ter delegatska vprašanja.

Finančno in poslovno poročilo kulturne skupnosti za leto 1974 so sprejeli brez bistvenih pripomb. Dohodki in ravno toliko izdatki v letu 1974 znašajo 3.582.129,26 dinarjev. Največji koristniki sredstev v lanskem letu so bili: občinska knjižnica Jesenice - 519.172,05 dinarjev, amatersko gledališče T. Čufar - 515.500,00 din, Zveza kulturno-prosvetnih organizacij s svojimi društvi in organizacijami - 515.500,00 din, ter ostali izvajalci kulturne dejavnosti, katerih delež pa je izpod 10.000 dinarjev. Med večje postavke sodi tudi strošek za najemnine in vzdrževanje kulturnih domov - 470.590,46 din ter za službe in organe kulturne skupnosti - 245.196,00 dinarjev.

Dalj časa pa so se zadržali pri programu kulturne skupnosti oziroma posameznih izvajalcev in finančnem načrtu. Pred razpravo je imel krajši referat o letošnjem dogovarjanju o sredstvih za kulturo in programskih izhodiščih predsednik izvršnega odbora kulturne skupnosti Joža Varl. Iz njegovega referata citiramo naslednje misli:

«Izvršni odbor skupščine kulturne skupnosti je na dveh sejah, poleg nekaterih drugih vprašanj, obravnaval finančni plan in program dela posameznih izvajalcev. Pri tem je ugotovil, da so se za letošnje leto razprave o programu dela kulturne skupnosti oziroma posameznih izvajalcev pričele mnogo preje kot v lanskem letu oziroma preteklih letih. Temeljne vsebinske zasnove so bile dane v široko javno razpravo že 21. novembra lanskega leta. V drugi polovici decembra je bil vsem kul-

turam društvom in organizacijam ter družbenopolitičnim organizacijam v občini dostavljen predlog programa in finančni načrt koristnikov oziroma izvajalcev za leto 1975. To je bil v bistvu zbir programov in finančnih načrtov posameznih izvajalcev z nekaterimi pripombami oziroma ocenami sekretarja kulturne skupnosti. Sedemindvajsetega februarja letos pa je bil dan v javno razpravo družbeni dogovor o osnovah programiranja nalog in oblikovanju sredstev za skupno porabo s predlogi programov dela samoupravnih interesnih skupnosti v občini Jesenice. Čeprav do preteklega tedna nismo vedeli s kakšnimi sredstvi bomo letos razpolagali, lahko ocenimo letošnja programska prizadevanja kot pomemben premik v primerjavi z letom dni nazaj. Delavci in ostali delovni ljudje ter občani so namreč imeli več kot štiri mesece časa, da bi lahko vplivali na programe dela, kar je tudi naš interes. Pri tem moramo povedati, da se je tega najbolj resno lotila občinska zveza kulturno-prosvetnih organizacij, ki je na svoji delegatski konferenci 27. decembra kritično pretrpela predlog programa in sprejela tudi nekaj konkretnih pripomb. Ocenilo o programu je dal tudi aktiv komunistov kulturnih delavcev občine, ki je predvsem opozoril na idejnopolitična izhodišča programov.

Seveda pa je bil za delavce in ostale delovne ljudi ter občane najbolj aktualen predlog družbenega dogovora o osnovah programiranja nalog in oblikovanju sredstev za skupno porabo s predlogi programov dela samoupravnih interesnih skupnosti v občini Jesenice za leto 1975, katerega razprava za leto 1975 zaradi republiških rokov omejena komaj na teden dni, čeprav je šlo za dogovarjanje koliko sredstev bodo delavci in ostali delovni ljudje dali za posamezne interesne skupnosti. Žal pa zaradi še ne dokončno dogovorjenih stopenj, ki so se dnevno spreminjale, je bil predlog družbenega dogovora predložen v razpravo brez stopenj, ki so jih temeljne organizacije združenega dela sprejele šele naknadno. Tako res ni bilo mogoče, vsaj v večjih delovnih organizacijah ne, izpeljati razpravo o prispevnih stopnjah in programih v nekaj dneh.

Pri oceni prizadevanj, da bi prišli do resničnega dogovarjanja in sporazumevanja v naši republiki, je izvršni odbor ugotovil, da je bilo predvsem v odnosu občine oziroma občinske kulturne skupnosti - republiška kulturna skupnost, tudi letos prisotne še vedno velike stare proračunske miselnosti. Oba delegata naše skupnosti, pa tudi aktiv komunistov, ki delujejo kot delegati v republiški skupnosti z Gorenjske, je to ocenil kot barantanje, ne pa kot samoupravno dogovarjanje in sporazumevanje. Še posebno kritiko pa zasluži to, da republiška kulturna skupnost pred delavce, ki prispevajo del svojega dohodka za slovensko vrhunsko kulturo, ni prišla s programi dela. Tako ne moremo govoriti o svobodni menjavi dela, če delavci ne vedo za kaj prispevajo svoj dohodek. Naša delegata na prvih dveh sejah republiške kulturne skupnosti, sta odigrala zelo pozitivno vlogo. Zaradi zelo kratkih rokov, predvsem pa zaradi dnevno spreminjajočih delitvenih razmerij med občinsko in republiško skupščino nista mogla biti povezana s svojo delegatsko osnovno, temveč smo stališča za njun nastop v republiški skupščini opredeljevali v izvršnem odboru, zadnje dni pred drugo sejo republiške skupščine pa sta podpora za svoja stališča dobila na aktivu delegatov komunistov z Gorenjske in na aktivu komunistov kulturnih delavcev Zelenarje.

Dovolite mi še nekaj besed o letošnjem programu izvajalcev kulturne dejavnosti v občini. Mislim, da ni potrebna posebna analiza, da ugotovimo, da so programi grajeni empirično, na izkušnjah, tradiciji in ambiciji režiserjev, zborovodij in drugih posameznih animatorjev kulture. Čeprav imamo že v ustavi zelo jasno opredeljeno vlogo kulture v samoupravni-socialistični družbi, idejnopolitična orientacija pa je zelo prodorno izražena v resolucijah slovenskega in jugoslovanskega kongresa Zveze komunistov, osmega kongresa Zveze sindikatov Slovenije, mladinskih kongresih in v drugih dokumentih, v programih izvajalcev te težnje niso dovolj poudarjene. Nedvomno je to tudi posledica neizoblikovane občinske kulturne politike, kot sestavnega dela enotnega slovenskega kulturnega prostora in seveda neizdelanih srednjeročnih in dolgoročnih razvojnih programov v

občini. To so tudi trenutno najbolj odgovorne naloge, ki stojijo pred občinsko kulturno skupnostjo.

Sedanja ohlapnost programov in pomanjkanje idejnopolitične orientacije, bomo morali letos dopolniti z vsebino pogodb, ki jih bo kulturna skupnost preko svojega izvršnega odbora sklepala s posameznimi izvajalci.

Poleg programske orientacije na letošnje jubileje: 30-letnico zmage nad fašizmom, 25-letnico delavskega samoupravljanja, 40-letnico velike stavke železarjev, 70-letnice rojstva delavskega pisatelja in pesnika, revolucionarja Toneta Čufarja in številne druge, bomo, ne samo v omenjene pogodbe, temveč tudi v programske razprave društev in organizacij morali vgrajevati idejnopolitična vprašanja nadaljnega razvoja kulture v samoupravni-socialistični družbi.

Kulturo moramo danes obravnavati kot bitko za osvobajanje človeka in dela, s čemer bomo povečali možnosti za bogatejšo gnotno in duhovno življenje delavcev in vse družbe. Bitka za hitrejšo prebujanje kulturnih potreb in interesov, za kulturno osveščanje in socialno osvobajanje delovnih ljudi, se mora odvijati v vseh kulturnih društvih in organizacijah, v krajevnih skupnostih in temeljnih organizacijah združenega dela. Uveljavljanje celovitosti kulture pri družbenem in osebnem oblikovanju delovnega človeka, kontinuirana in sistematična kulturna in estetska vzgoja, enakopravno uveljavljanje ljubiteljske in poklicne kulture, oblikovanje enotnega slovenskega kulturnega prostora, medrepubliško sodelovanje, resnična svobodna menjava dela oziroma nedeljivost gnotnih in kulturnih dobrin, to so temeljne zasnove iz katerih mora izhajati naša programska politika, grajena na proizvodnih in socialnih temeljih družbe in samoupravno organiziranih delovnih ljudi v združenem delu, kot subjektov kulture.

Pri nas v občini imamo v tem pogledu bogato revolucionarno tradicijo, saj je že med obema vojnama kulturna politika delavskega prosvetnih društev Svoboda slonela na marksistični revolucionarni teoriji. Na tej teoriji moramo kulturno politiko graditi tudi danes, poleg tega pa izhajati iz prakse samoupravnega socializma. Kulturna društva in organizacije se morajo v svojih programskih zasnovah boriti za uveljavljanje in razvijanje socialističnih vrednot med ljudmi, se povezovali z vsemi temeljnimi samoupravnimi skupnostmi, se samoupravno organizirati in se boriti za premagovanje razlik med umskim in fizičnim delom ter proti vsem nesamoupravnim in nesocialističnim pojavom.

Taka politična orientacija pa seveda zahteva tudi na področju kulture dosledno izvajanje dogovorjene kadrovske politike tako v amaterskih društvih, kot v poklicnih ustanovah. Tako politično usmeritev kulture lahko uspešno uresničijo le samoupravno socializmu in delavskemu razredu predani ljudje, ljudje, ki se aktivno borijo za dosledno uresničevanje z ustavo opredeljenega razvoja naše družbe.

Sledila je živahna razprava povezana z nekaterimi vprašanji delegatov. Znova je bilo poudarjeno, da delegatski sistem in delegatska razmerja v kulturni sferi še niso uveljavljena, pri čemer gre največkrat za subjektivne vzroke. Precej delegatov se je zadržalo ob vprašanih adaptacije Kosove graščine za muzej delavskega gibanja. Rečeno je bilo, da se s tem lotevamo investicije, ki nima finančnega pokritja in je zato potrebno predhodno rešiti še vrsto vprašanj kot so ustanoviteljstvo, finančna udeležba oziroma pokritje, bodoči status muzeja in podobno. Investicija ima nedvomno srednjeročni značaj, razen tega pa je treba v bodočnosti računati tudi s funkcionalnimi in vzdrževalnimi stroški muzeja. Ob tem je bila skupščina informirana, da je gradbeni odbor za muzej delavskega gibanja lansko leto imenovala kulturna skupnost Jesenice brez kakršnih koli obveznosti, razen, da financira načrte za adaptacijo Kosove graščine. Skupščina je sklenila, da se na skupni seji izvršnega odbora skupščine kulturne skupnosti in gradbenega odbora obravnavajo vsa ta vprašanja ter sprejmejo ustrezni zaključki.

V razpravi je bila poudarjena tudi kritična situacija s sredstvi za vzdrževanje kulturnih domov, kjer so bila že itak nizka sredstva še zmanjšana zaradi povečanih programskih potreb izvajalcev ob enakem denarju kakor lansko leto. Omenjena je bila tudi študija, ki jo je pripravila republiška kulturna skupnost o stanju kulturnih domov oziroma kulturnih objektov za zadovoljevanje kulturnih potreb delavcev in občanov. Jeseniška občina v tem pogledu izpada kot črna lisa in sicer v tem smislu, kako zelo je zaostala za gradnjo kulturnih objek-

tov v primerjavi z ostalimi slovenskimi območji. Odprto je bilo tudi zanimivo vprašanje pravičnega vrednotenja kulturnih programov oziroma kulturnega dela na sploh, ki je nujna kategorija svobodne menjave dela. Nedvomno, če sklenemo razpravo, je le-ta pokazala na eni strani zrelost delegatov, na drugi pa množico nalog, ki jih bo treba reševati načrtno oziroma vgraditi v srednje-

ročni in dolgoročni razvoj kulture v občini.

Skupščina je soglasno potrdila program kulturne skupnosti in finančni plan za leto 1975, pri tem pa je bilo poudarjeno, da program zahteva resno delo in maksimalno ekonomičnost oziroma varčevanje. Finančni plan kulturne skupnosti za leto 1975 je naslednji

DOHODKI	realizacija 1974	plan 1975
dohodek po družbenem dogovoru od tega:		
- dohodek KuS Slovenije	3.304.470,96	4.380.000,00
- dohodek KuS Jesenice	3.304.470,95	1.277.000,00
- lastni dohodki	132.110,80	3.103.000,00
- drugi dohodki	59.147,90	110.000,00
- prenos salda iz preteklega leta	86.399,51	16.190,45
	3.582.129,16	3.229.109,45

IZDATKI	din	indeks 74:75
- Občinska knjižnica Jesenice	601.400,00	115,8
- Zavod za spomeniško varstvo Kranj	65.770,00	95,5
- Zgodovinski arhiv Ljubljana	50.520,00	119,0
- Tehniški muzej Železarne	99.698,00	242,0
- Gorenjski muzej Kranj	2.300,00	7,0
- Zbornik Jeklo in ljudje	116.410,00	136,0
- Oddelek za delavsko gibanje	19.358,00	126,0
- Časopisno podjetje Glas	35.000,00	108,0
- Snovanja	2.496,00	126,0
- Informativna dejavnost - Radio Jesenice	70.000,00	100,00
- Informiranje	8.000,00	nova
- Revija lutk	20.000,00	nova
- ZKPO s člani	571.700,00	112
- Amatersko gledališče T. Čufar	564.023,00	126
- Odbor muzeja delavskega gibanja	150.000,00	nova
- Akcija zavoda: KuS in KSS	133.000,00	143
- Najemnina in vzdrževanje	193.000,00	41
- Medrepubliška dejavnost	25.000,00	38
- Dejavnost ljudske tehnike	15.000,00	30
- Služba in organi KuS	266.118,00	245
- Nakup stroja	38.000,00	nova
- Filatelistično društvo	5.449,00	83
- Ostale dejavnosti	-	-
- Pokrajinski odbor OF	15.000,00	nova
- Usposabljanje delegatov	5.000,00	nova
- Spomeniško varstvena dejavnost	80.000,00	60
- 1 % obvezne rezerve	31.558,00	
- Rezerva	45.309,45	
	3.229.109,45	

V nadaljevanju so z enim vzdržani podpisnikom določili predsednika skupščine Miroslava Noča.

RAZPIS

TOZD osnovna šola Tone Čufar Jesenice razpisuje prosto delovno mesto

pomočnika ravnatelja.

Pogoj profesor ali predmetni učitelj z opravljenim strokovnim izpitom.

Kandidat mora imeti moralno-politične kvalitete. Pismene ponudbe o izpolnjevanju razpisnih pogojev poslati tajništvo šole v 15 dneh od objave razpisa.

Komisija za interniranje pri občinskem odboru ZZZ NOV

VABI

vse, ki se nameravajo udeležiti svečanosti ob 30-letnici osvoboditve taborišča Dachau, Flossenberga, Neuendamm, Mauthausen, Ravensbrück, Auschwitz, da se takoj prijavijo pri Kompassu ali Viatorju. Vse potrebne informacije lahko dobite pri občinskem odboru ZZZ NOV Jesenice.

Vabimo vse bivše internirance, otroke umrlih v taboriščih, ožja svojce in ostale občane, da se svečanosti udeležijo.

Komisija za interniranje pri občinskem odboru ZZZ NOV

PREMIERA V GLEDALIŠČU TONE ČUFAR

V četrtek zvečer ob 19.30 bo v gledališču Tone Čufar Jesenice nova premiera in sicer dramatisacija holandske pravljice za odrasle in otroke **HODL DE BODL** ali **DVE VEĐRI VOĐE**.

Prisrčna dramatisacija pravljice o izbiri ženinov, od katerih je eden prebog, drugi pa prereven, o njuni odločitvi, da zamenjata svoji vlogi

PREMIERA NA JAVORNIKU

Dramski odsek DPD Svoboda Javornik je v nedeljo, 30. marca, v režiji Janeza Kežarja uprizoril veseloigro v treh dejanjih **Zveza za vse življenje**. Omenjeno odrsko delo je napisal Hans Schubert. Premiera je bila kljub slabemu vremenu dobro obiskana, pri izvedbi veseloigre pa so sodelovali vsi člani igralske družine.

Veseloigro bodo ponovili še na domačem odru in nato gostovali v sosednjih krajih naše in radovljiške občine. Z igro Zveza za vse življenje bodo sodelovali tudi na občinski dramski reviji na Jesenicah.

RECITAL F. G. LORCE

Občinska knjižnica Jesenice prireja recital poezije

F. G. LORCE,

ki ga bosta izvajala Vladimir Šar - glas (član študentske gledališke skupine Vetrnica) in Edi Zupantič - kitara.

Recital bo v soboto, 5. marca, ob 18. uri v mali dvorani gledališča Tone Čufar I. nadstropje. Vstopnice so naprodaj v knjižnici.

RAZSTAVA LIKOVNIH DEL TREH AVTORJEV

Na četrti letošnji razstavi, ki jih organizira likovna sekcija **DOLIK** pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, se bodo s svojimi deli predstavili trije avtorji in sicer slikarja **FRANC BOŠTJAN** in **DARINKO PLEVNİK** ter kipar **JANKO DOLENC**. Oba slikarja sta se s svojimi deli na skupinski razstavi že predstavila na Jesenicah, medtem, ko je kipar prvič gost na Jesenicah.

FRANC BOŠTJAN, je bil rojen 10. aprila 1930 na Prevaljah. Gimnazijo je obiskoval na Ravnah na Koroškem, šolo za oblikovanje pa je končal v Ljubljani. Zaposlen je v ravenski železarni. Doslej je že devetkrat razstavljal samostojno, petkrat pa je sodeloval na skupinskih razstavah, med drugim tudi v ČSSR. Udeležil se je slikarske kolonije v Smorbuju (Avstrija) in na Ravnah na Koroškem. Na Jesenicah bo razstavljal 17 svojih slik v pastelu.

DARINKO PLEVNİK, je bil rojen v Sentjurju pri Celju, 7. novembra 1931. Končal je višjo pedagoško šolo, oddelek za likovni pouk v Ljubljani. Doslej je dvakrat razstavljal samostojno, petnajstkrat pa je sodeloval na skupinskih razstavah. Bil je udeleženec slikarske kolonije na Ravnah na Koroškem in Zavrhu. Na Jesenicah se bo predstavil s šestnajstimi monotypijami.

JANKO DOLENC, je bil rojen 12. februarja 1921 v Mozirju kot prvi sin očeta kiparja. Veselje do oblikovanja je čutil že kot otrok. Z likovno umetnostjo se je začel ukvarjati po osvoboditvi, vendar intenzivno po letu 1960. Na Jesenicah bo razstavil pet svojih lesenih skulptur.

Razstavo bodo odprli v soboto, 5. aprila, ob 18. uri v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah s krajšim kulturnim programom. Odprta bo do vključno 16. aprila vsak dan od 9. do 12. in od 16. do 19.30.

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM HD JESENICE FRANCEM BOŽIČEM

Sezona hokeja na ledu gre h koncu. Članska reprezentanca Jugoslavije je dosegla lep uspeh na svetovnem prvenstvu B skupine v Sapporu, kjer je osvojila solidno četrto mesto. Mladinci Jugoslavije, ki so nastopili na evropskem prvenstvu B skupine, so v Švici v zelo močni konkurenci osvojili tretje mesto in bronasto kolajno. To so dosežki, ki nas navdušujejo, še zlasti pa so pri tem ponosni jeseniški ljubitelji hokeja, saj je v članski reprezentanci v Sapporu nastopilo sedem jeseniških igralcev, v mladinski reprezentanci pa so Jeseničani nosili glavno breme, saj je v izbrani vrsti nastopilo kar deset mladih igralcev z Jesenic.

Toda grenkoba po končani letošnji tekmovalni sezoni pri nas, na Jesenicah še ni pozabljena. Člansko moštvo Jesenic nas je v letošnji sezoni povsem razočaralo, saj ni uspelo osvojiti niti ene domače lovorike. Člansko moštvo Kranjske gore je osvojilo prvo mesto v B skupini državnega prvenstva in smo s tem lahko zadovoljni. Zadovoljni smo tudi z uspehi mladinskega moštva Kranjska gora, ki je poleg naslova državnega prvaka, osvojilo še prvo mesto v jugoslovanskem pokalu. Tudi mladinci Jesenic so se dobro odrezali, saj so v državnem prvenstvu osvojili drugo mesto. Nekoliko so nas razočarali tudi pionirji Kranjske gore.

V HD Jesenice pa že mislijo na naslednjo sezono, v kateri bo kot kaže prišlo do pomembnih premikov. O tem smo se pogovarjali s predsednikom HD Jesenice Francetom Božičem.

»O neuspehu, zlasti prvega moštva, je bilo precej napisanega, sam pa sem povedal svoje mišljenje v zadnji številki hokejskega časopisa JE-SE-NI-CE. Mislim pa, da se je treba še enkrat dotakniti jedra. Vsi dobri, nekaj let nazaj, kljub temu, da so se trudili, niso dosegli zaželjenega uspeha. Vzrok je predvsem v tem, ker niso načrtno delali zlasti z mladimi. Ko je novi odbor prevzel delo smo takoj ugotovili, da imamo v prvem moštvu precej igralcev, ki igrajo že več let, da pa za njimi ni potrebnih kadrov za zamenjavo. Ugotovili smo in ugotavljamo, da je bilo na Jesenicah precej tujih in domačih trenerjev, vendar med odborom in trenerji ni bilo vedno pravega sodelovanja. Tako so bili trenerji prepuščeni sami sebi, kar se je poznalo v delu zlasti z mlajšimi hokejisti.

Tako je bilo tudi s trenerjem Afanasijevim. Trener Boris Afanasijev je brez dvoma velik strokovnjak, saj je mojster športa Sovjetske zveze. Imel je dobre zamisli, vendar jih pri nas zaradi določenih razlogov in slabega sodelovanja za kar smo tudi sami krivi, ni mogel uveljaviti.

Dejstvo je, da smo v preteklosti posvečali premalo pozornosti cicibanom, pionirjem, mladincem in Kranjski gori, tam kjer je vir našega bodočega moštva. Nismo načrtno planirali razvojne poti najmlajših, za pet in več let, kar se nam že maščuje, najbrž pa bomo to občutili tudi v prihodnje.

»Veliko se govori o prihodu Vlastimila Bubnika, ki naj bi prevzel trenersko »palico« v prvem moštvu?

»Mi smo prišli v zadnjo sezono nepravilno in smo člani upravnega odbora pravzaprav »tipali«, kako naj bi stvari postavili na pravo mesto. V svojem delu smo med drugim morali biti precej popustljivi, hkrati pa smo čutili pomanjkanje strokovnih kadrov, ki bi jih potrebovali. Potrebujemo nove domače trenerje, ki

se bodo izpopolnjevali, kar jim bomo v kratkem tudi omogočili. Na ta način pa bo mogoče tudi uspešnejše sodelovanje s tujim trenerjem. Če predem na Bubnika je jasno, da ne bo mogel veliko napraviti, če ne bomo imeli lastnega usposobljenega kadra, ki bi mu lahko pomagal. Poleg tega pa bo potrebno tudi boljše sodelovanje med trenerjem Bubnikom in upravnim odborom.

Vlastimil Bubnik, je priznan trener prvega razreda na Čehoslovaškem in je glavni trener vseh mladinskih in pionirskih moštvev ZKL Brna. Ravno on pa ima zasluge, da je danes člansko moštvo ZKL Brna kljub težavam, ki jih preživlja na osmem mestu v Čehoslovaški ligi, čeprav ima v prvem moštvu več kot polovico mladih igralcev, ki jih je vzgojil ravno Bubnik. Najbrž se bomo morali odločiti, da bo Bubnik začel trenirati moštvo že v »suhih« pripravah, vsekakor pa mu bo že od samega začetka moral pomagati domač trener. Vendar je že danes jasno, da hokejist, ki ne bo pričel s kondicijskimi pripravami v drugi polovici meseca maja, ki ne bo skrajno resen, ki ne bo želel igrati tako kot si številni privrženci hokeja želijo in to že na »suhih« treningih dokazal, v jeseni ne bo igral v moštvu. Glede tega ne bo več odstopanj. Tistih popuščanj na katere smo bili prisiljeni v letošnji sezoni si v naslednjem letu ne bomo smeli privoščiti. Doseledno bomo zahtevali disciplino, da dosežemo med igralci tisto športno zavest, ki je zdaj zelo malo prisotna.

»Kakšno nalogo bo imel Bubnik?

»Bubnik bo trener prvega, hkrati pa tudi perspektivnega moštva, v splošnem bo programiral tudi delo vseh moštvev, od cicibanov do prvega moštva Jesenic. Tako bo torej moral skrbeti za kader, ki ga bo jeseniški hokej potreboval že čez dve, tri leta in pozneje.

»Veliko se govori o pomladitvi prvega moštva?

»Mi smo se že na izrednem občnem zboru dogovorili naj bo selekcija naravna, vendar pri tem moramo upoštevati predvsem disciplino igralcev. Če starejši igralci ne bodo imeli volje, če ne bodo igrali in se obnašali tako kot je treba, potem menim, da je selekcija normalna, naravna in potrebna, kajti če ni pravega interesa potem je to nujnost. Res pa je tudi to, da se je marsikateri

starejši igralec naveličal tako naporega športa kot je hokej.

»Nismo doživeli neuspeh le pri prvem moštvu, najstarejšim so se pridružili tudi pionirji.

»Pionirji so nas zares razočarali. Vendar pa ob tem moram povedati, da novi upravni odbor pravzaprav ni vedel kako delajo trenerji s pionirji. Prepustili smo jim odločitev o sestavi obeh pionirskih moštvev — Jesenic in Kranjske gore — vendar ni bilo prave selekcije. Tako smo v prvenstvu nastopili s dvema povprečnima moštvo. V jeseniški ekipi smo imeli zelo dobre tehničarje, fizično močne pa v ekipi Kranjske gore. Tako smo prvenstvo izgubili po lastni krivdi. Če bi iz obeh povprečnih sestavili eno dobro moštvo, bi se verjetno prvenstvo končalo drugače.

»Slišali smo precej kritike tudi na račun slabe sezone zlasti kar se tiče gostovanj tujih kvalitetnih moštvev?

»Našemu upravnemu odboru je bila pred kratkim zaupana naloga, da pripravijo koledar tekmovanja za skupino A v naslednji sezoni. Prav na podlagi tega koledarja, ki smo ga dali na vpogled HZJ se že dogovarjamo s tujimi moštvi za gostovanja v naslednji sezoni — 1975-76. In že sedaj imamo dogovore, s štirimi moštvi Čehoslovaške A lige, s štirimi moštvi Čehoslovaške B lige, dogovarjamo pa se tudi s prvakom Poljske Gornikom. V načrtu imamo, da bomo navezali stike s prvakom Madžarske Ferencvarosem, švicarsko Arosso, z dvema italijanskima moštvo, z dvema avstrijskima moštvo ter z moštvi iz ZR Nemčije s katerimi smo že imeli prijateljske stike. Tako računamo, da bo naslednja sezona bolj pestra, bolj organizirana, kajti koledar, ki smo ga predložili zvezi je tako sestavljen, da bodo moštva v A skupini igrala v sredo in soboto, oziroma da bo štirinajst dni na mesec prostih za klubska tekmovanja in prijateljske tekme, kot tudi za potrebe reprezentance. S tem bomo omogočili, da bo šestnajst moštvev, kolikor jih najmanj planiramo, gostovalo v naslednji sezoni na Jesenicah. Predvidevamo tudi, da bomo v avgustu imeli posebne treninge na ledu za prvo moštvo in nekatere perspektivne igralce v Karvini (ČSSR) in v Brnu. Tako se bomo poskušali čim bolj pripraviti za naslednjo sezono, kajti do nekaterih sprememb v moštvo bo prišlo. Želimo, da bi kljub spremembam moštva pričakali začetek sezone prvenstva povsem pripravljeno. Ob koncu naj opozorim tudi na to, da bomo v Karvini kot tudi v Brnu odigrali nekaj prijateljskih tekem s tamkajšnjimi klubi.

Nogomet

LESCE : JESENICE 1:2 (0:1)

V soboto, 29. marca so jeseniški nogometaši gostovali v Lescah, kjer so odigrali prvenstveno tekmo z istoimenskim moštvom in zmagali z rezultatom 2:1 (1:0).

Na igrišču, ki je bilo prekrito z približno 15 cm debelo snežno odejo, so se jeseniški nogometaši bolje znašli in zasluženo zmagali. Pri Jeseničanih je bila obramba boljši del moštva saj je vedno pravočasno posredovala in onemogočala domačim napadalcem, da bi resneje ogrozili gol. V napadu se je zlasti odlikoval izredno razpoloženi mladi Zoran Kramar, ki je tudi dosegel oba gola za Jeseničane.

Domačini so dosegli edini gol iz enajstmetrovke, ki jo je dosodil sodnik Tomše, potem, ko je Matkovič igral v kazenskem prostoru z roko. Strelec gola je bil veteran v moštvu domačih Por.

Odbojka

KOPER : JESENICE 1:3

Jeseničani so že v petek odigrali v Kopru z istoimenskim moštvom prvenstveno tekmo. Za Jesenice so nastopili: Kavčič, Divjak, Kovač, Bogataj, Rajgelj, Erjavec, Strnad. Zaradi službene obveznosti in drugih opravičenih ovir niso odpotovali Bergelj, Rössler, Končnik, Pristov in Demšar.

Jeseničani so prišli v Koper kot favoriti, vendar zmagali ni bila tako lahka kot kaže rezultat. Koprčani so okrepili svoje vrste z nekaterimi igralci Izole in bodo doma za marsikoga trd oreh. Igra v prvem

setu je bila izenačena, vendar so domačini v finišu popustili in zmago prepustili gostom. Precej lažje je bil osvojen drugi set. Moštvo Jesenic je v tem delu pokazalo lepo in koristno odbojko, ki je trajala tudi v tretjem setu do rezultata 13:9. Ko so že vsi mislili, da bo tekma dobljena s 3:0, so se domačini zbrali, ujeli Jesenice pri rezultatu 14:14 in na koncu osvojili set. Zmaga v tretjem setu je dala polet domačinom. V četrtem setu so že vodili z 11:6. Tu pa se je ustavilo. Boljša ekipa Jesenic jih je ujela pri rezultatu 12:12 in na koncu tudi zmagala z 15:12.

Lahko pohvalimo obe ekipe za borbeno in požrtvovalno igranje. Jeseničani pa so se odlikovali posebno v prvem, drugem in četrtem setu. Trenutno stanje po četrtem kolu je naslednje: Vodi Sava, ki ima enako številko točk kot Jesenice, na tretjem mestu je ekipa Bleda, ki je spet zmagala s 3:0. Verjetno je iskati novega prvaka med temi tremi ekipami, ker je Mežica izgubila z Gaberjem, Branik pa z Bovecem.

V soboto igrajo Jesenice doma z ekipo Poljskave.

EKIPA STROJNEGA VZDRŽEVANJA PRVAK ŽELEZARNE V KEGLJANJU NA LEDU ZA LETO 1975

Minuli teden se je končalo prvenstvo Železarne v kegljanju na ledu za leto 1975. Organizator prvenstva je bila komisija za šport in rekreacijo pri TK OO sindikata, izvajalec pa klub za kegljanje na ledu Jesenice. Letošnja udeležba je ponovno potrdila priljubljenost tega športa med delavci Železarne, saj je na prvenstvu sodelovalo okrog 220 članov našega kolektiva. Prvak Železarne je postala ekipa strojnega vzdrževanja, ki je osvojila skupaj 156 točk, sicer pa si podrobneje oglejmo rezultate tako ekipno kot posamezno:

EKIPNA UVRSITITEV:

1. strojno vzdrževanje 156 točk (ekipo so sestavljali: Zdravko Frelih, Franc Arh, Stane Pagon, Vlado Benet), 2. SEOP 124 točk (Zvone Kalan, Ciril Svetina, Franc Pavlič, Anton Dremelj), 3. novogradnje 121 točk (Franc Ambrožič, Janez Vehar, Vili Ferk, Lovro Markež), itd.

NAJBOLJŠI POSAMEZNIKI:

MOŠKI: 1. Jože Bokon (žičarna) 51 točk, 2. Zdravko Frelih (stroj. vzdrževanje) 45, 3. Ignac Zupan (ETE) 45, 4. Pavel Lotrič (kadrovski) 41, 5. Franc Arh (ETE) 41, 6. Zvone Kalan (SEOP) 40, itd.

ŽENSKE: 1. Jožica Šetinc (OTK) 35, 2. Tončka Klinar (nabava) 35, 3. Majda Rebernik (OTK), itd. J. R.

Smučanje

TVD Partizan Gorje je organiziral tekmovanje v smučarskih tekih za memorial Marjana Jakopiča. Nastopilo je okrog 150 tekmovalcev iz Slovenije in gostje iz Vrbe, na avstrijskem Koroškem. Organizacija na samem tekmovalju je bila dobra, žal pa ni bilo pozneje vse tako kot bi želeli. To se v glavnem nanaša na objavljene rezultate, saj so v nekaterih kategorijah izravnali čase le za najboljši. Toda to bi šlo, če bi vsaj izpolnili dano obljubo in bi na klube poslali rezultate. Vendar smo zastoj čakali ves teden in prepričan sem, da nismo bili edini. Proga je bila dobro pripravljena, žal je bila tako kratka, da je bilo treba preteči več krogov, kar pa ni preveč prijetno. Nagajal pa je tudi sneg, ki je postal iz minute v minuto manj tekoč in zadnji tekmovalci, pionirji, so imeli že kar težave, da so se zapeljali po bregu navzdol.

Prvi so startali člani in mlajši člani. Pri članih se je vnel boj med najboljšim Avstrijcem Wachterjem in našim najboljšim tekačem Filipom Kalanom. Bitko je dobil Kalan, ki je zmagal kar za skoraj pol minute. Tretji pa je bil Dornik iz Olimpije. Jeseničan Andrej Cuznar je zasedel dobro osmo mesto.

Pri mlajših članih je zopet zmagal Vinko Pokljukar, ki je zadnje čase doma nepremagljiv, dosegel je tako dober čas, da bi pri članih dosegel tretje mesto. Drugi je bil Jeseničan Tone Đuričič, kateremu zadnje tekme doma ne gre, zato pa je bil v tujini vedno naš najboljši predstavnik.

Tone Nastran je zopet zmagal pri starejših mladincih, za njim pa sta se uvrstila Božo Kordež iz Kroke in Cveto Podlogar iz Gorji, peti je bil najboljši predstavnik Jesenic Stane Mrak, Igor Kralj je zasedel deseto, Jože Kelih pa dvanajsto mesto. Boris Potočnik pa ni bil kos težkemu snegu, ker je šele okreval od bolezni, zlomil pa je tudi palico in je odstopil.

Gorjanci so zopet slavili pri mlajših mladincih Dušan Podlogar je zopet dokazal, da je najboljši in zanesljivo zmagal. Jeseničani so se tokrat slabše uvrstili. Roman Čebulj je zasedel deseto mesto, Darko Mrak pa se je uvrstil okrog 15. mesta, Marjan Mrak pa je bil uvrščen nekje okrog 19. mesta. Povedati pa je treba, da je Marjan med tekmo strgal čevljev, potem ko je že ujel bratranca Darkota, ki je startal minuto pred njim.

Pri starejših pionirjih se je Jeseničan Dušan Đuričič ogreval predaleč od starta in je tako zamudil na start, toliko, da je naslednji za njim startal skoraj istočasno z njim. Kljub temu je zasedel dobro tretje mesto, za Bratino in Simičem. Prav

Simič pa je bil tisti, ki je startal takoj za Dušanom. Uvrstitvi Kameleja Adamekain Vojkota Ferjana pa nista bili objavljene, ker nista bila med prvimi desetimi. Pri mladinkah je Jeseničanka Brigita Dovžan zasedla dobro peto mesto. Bojana Kobentar je zopet pokazala, da zna teči, samo če hoče. Premagala je prvo in drugo z državnega prvenstva, Kranjčanki Beštovo in Jelovčanovo.

Pri mlajših pionirjih pa smo Jeseničani doživeli veliko presenečenje, Janez Justin je namreč zasedel odlično drugo mesto. To je bil najboljši tek tega mladega fanta, ki teče šele prvo leto. Uvrstitvi Igorja Kobentarja in Jankota Kneza pa sta na žalost ostali neznan.

Ekipno je zmagal TVD Partizan Gorje, v postavi Kalan, Pokljukar Cveto in Dušan Podlogar. Druga je bila Olimpija, tretji pa Jeseničani v postavi Andrej Cuznar, Tone Đuričič, Stane Mrak in Roman Čebulj.

NAMIZNI TENIS

PRVENSTVO SLOVENSkih ŽELEZARN — EKIPA ŽELEZARNE JESENICE DRUGA

V soboto, 29. marca, je bil v osnovni šoli Stane Žagar v Lipnici prvenstvo Slovenskih železarn v namiznem tenisu za leto 1975. Organizator letošnjega prvenstva je bila osnovna organizacija sindikata Plamen Kropa. Nastopile so vse ekipe kolektivov, ki sestavljajo organizacijo Slovenske železarne razen metalurškega inštituta Ljubljana, ki se športnih srečanj slovenskih železarjev zelo neradno udeležuje.

Na prvenstvu je zmagala ekipa železarne Ravne, sledijo pa: železarna Jesenice, železarna Store, Plamen Kropa, Žična Celje, Veriga Lesce in Tovil Ljubljana. Naša ekipa, ki je dosegla lep uspeh je nastopila v naslednji postavi: Rudi Buh, Franci Ravnikar, Peter Filipovič in Anton Auber. JR

PRVENSTVO ŽELEZARNE

V sredo, 26. marca, se je v prostorih TVD Partizan nadaljevalo letošnje prvenstvo Železarne v namiznem tenisu. Tudi tokrat so se med posameznimi ekipami odvijali zagriženi boji, sicer pa si takoj pogledjmo dosežene rezultate v drugi skupini: RTA : novogradnje 5:2, novogradnje : plavž 3:5, elektro toplotna energija : novogradnje 3:5, elektro toplotna energija : plavž 3:5, RTA : elektro toplotna energija 5:0, plavž : RTA 3:5.

Ekipa RTA je premagala vse nasprotnike in osvojila 6 točk, druga je bila ekipa plavža s štirimi točkami, tretja pa ekipa novogradnje, ki je zbrala dve točki. Omenimo naj, da bodo vse prvo in

drugo uvrščene ekipe vseh šestih skupin spomladanskega dela prvenstva igrane v septembru za uvrstitvev od 1. do 12. mesta. Sedaj imamo že štiri finalistne in sicer so to ekipe: OTK, valjarna žice, RTA in plavž.

V sredo, 9. aprila bodo tekmoval ekipe iz četrte skupine in sicer po naslednjem razporedu: strugarna valjev : RO, RO : PIV energija, PIV energija : kadrovski sektor, kadrovski sektor : žičarna, žičarna : strugarna valjev, PIV energija : žičarna, kadrovski sektor : strugarna valjev, žičarna : RO, strugarna valjev : PIV energija, RO : kadrovski sektor. Tekmovanje se bo prav tako začelo ob 16. uri v prostorih TVD Partizan.

PRVENSTVO V SANKANJU PRELOŽENO NA 6. APRIL

Slabo vreme in novozapadli sneg je člane komisije za rekreacijo pri TK OO sindikata prisilil, da so morali odpovedati za soboto, 29. marca predvidena prvenstva Železarne v veleslalomu in sankanju.

Za prvenstvo v sankanju je določen že nov datum in sicer nedelja, 6 april. Propozicije za udeležbo ostanejo iste, kot smo jih objavili že v zadnji številki. Tekmovanje se bo začelo ob 9. uri za streliščem. Zrebanje ekip posameznih sindikalnih odborov bo v soboto, 5. aprila, ob 12. uri na sidikatu v Delavskem domu.

Upajmo, da bo v nedeljo vreme boljše in da bo snežna odeja zdržala! JR

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA